

„Feltűnően sokszor támaszkodik protestáns bibliakutatók felismeréseire. Könyvének akár azt az alcímet is adhatta volna: „ahogy egy pápa olvassa a Bibliát”. Ez a lelkület egyrészt a szentírási üzenet iránti alázat miatt megkapó, másrészt pedig azért, mert nem kevesebbet demonstrál, mint hogy az egyház tanítása nem áll fölötté a Bibliának.”

▶ XVI. Benedek pápa Jézus-könyvéről – 4. oldal

„Mária egyik fontos feladatának tartja, hogy járja az országot, illetve a határon túli részeket, és fölvilágosítsa az embereket, főleg a fiatalokat 1956 igazságáról. Voltunk egy cellatársánál Pécsen, akivel együtt szenvedett a börtönben. De sokakat nem tudunk megszólaltatni, mert már nem élnek.”

▶ A kommunizmus áldozataira emlékezünk – 8. oldal

„A városi tanács a helyére egy nagy, reprezentatív templom építését határozta el, amelynek majd a világ is csodájára jár. Tulajdonképpen már az építésnek is csodájára jártak, hiszen kerekén hatvan évig tartott... Közmondásos is lett: »Megadom, majd ha elkészül a lipótvárosi bazilika!« – mondta tréfásan az adós, akinek esze ágában sem volt visszafizetni tartozását.”

▶ Építkezés hat évtizeden át – 6. oldal

„Szemem állandóan az Úrra néz.” (Zsolt 25,15) – Oculi vasárnapja

Egy továbbgondolt régi példamondat

■ LACKNER PÁL

Még a múlt század nyolcvanas éveiben, amikor elsőéves teológus voltam, idősebb kollégától egy hosszabb beszélgetés során hallottam ezt a mondatot: „In rechter Ordnung lernen Jesu Passion” – helyes sorrendben megtanulni Jézus szenvedéstörténetét. A német mondat szavainak kezdőbetűi megegyeznek a böjti vasárnapok liturgikus nevének – *In*vocavit, *Re*miniscere, *O*culi, *L*aetare, *J*udica, *P*almarum – kezdőbetűivel. Ezen elnevezések nagyrészt a bevezető zsolnárok első szavaival („segítségül hív”, „emlékezzél meg”, „szemeim”, „örüljete”, valamint „ítélj meg”) azonosak, illetve az utolsó, a virágvasárnapra a palmaágra utal.

A tanversek és példamondatok kivétel nélkül valamely szabályszerűség – itt, mint oly sokszor, a sorrend – memorizálását segítik elő. Ebben az esetben azonban nemcsak e mögöttes üzenet, hanem maga az elsődleges jelentés is meghatározó. „In rechter Ordnung”: helyes sorrendben, azaz mindent a maga helyén – és hadd tegyem hozzá, a maga értékén – érteni.

A mai vasárnap böjtnek már majdnem a közepe, ideje hát végiggondolni – ha eddig még nem történt volna meg a nagy rohanásban –, mit is jelent számunkra a farsang és húsvét közötti időszak. A negyven nap Jézus böjtölését idézi fel emlékeinkben, azzal a különbséggel, hogy a vasárnapok ünnepi jellege miatt az étkezési megkötések ezeken a napokon még az ógyházban sem voltak hatályosak. Sokan tudják, hogy a keleti és a nyugati kereszténység eltérő szigorú alkalmat az elhagyandó ételek listájánál. Húshagyókedd ismert előttünk is, az ortodoxoknál és a görög katolikusoknál azonban még a vajhagyóvasárnap is meghatározó határnap!

Ma a böjt a sok rákódolt jelentés, a más kulturális hagyományok vagy táplálkozási szokások miatt folyamatosan átértékelődik. A leböjt és a mérgeletlenítő koplalás, a fogyókúra meg a hasonló korunkban sok számára gyakorlatilag a mindennapok részei vagy rendszeres, kampányszerű cselekvések – legalábbis az elhatározások szintjén. Ezek célja azonban általában nem spirituális, hanem a divat követése, az alakformálás vagy az egészség megőrzése. Mások az egyébként is gyakorolt rendszertelen életmódot, az összevissza táplálkozást próbálják önmaguk, illetve környezetük számára ebben az időszakban egy ilyen jellegű címkével ellátni, az egészen elvetemült pedig a válogatást álcázzák böjtnek.

Meglepő tény, hogy a ramadán sokak számára ismertebb a szekularizált Európában, mint maga a nagyböjt – legalábbis az elmúlt hetek egy elgondolkodtató holland közvélemény-kutatása alapján. A kép természetesen árnyalt. A német

nyelvetületen eközben egyre többen csatlakoznak a „40 Tage ohne” – „40 napig nélküle” elhatározáshoz, felekezeti határokra tekintet nélkül. Eszerint a böjt idejére lemondanak valamilyen élvezetről, például az autózásról, az alkoholfogyasztásról, a dohányzásról, a csokoládéről vagy valami effélééről. Ezt komolyan értik, tehát nem a vegetáriánus mond le teátrálisan a húsról – igaz, hogy néhányan így s ekkor próbálnak meg elindulni egy káros szenvedélytől való megszabadulás rögös útján.

Ez nem mindig egyszerű döntés. Egy tanárnő mesélte: kolléganője a már szinte függőségig szeretett csokoládét hagyta el életéből a tavalyi böjtben. Ő még csak kibírta valahogy, de a tantestület és különösen a diákjai a végén már nagyon nehezen viselték a helyzet feszültségét. Erről viszont a Hegyi beszéd egyik szemléletes szakasza jut eszembe: „Amikor pedig böjtöltök, ne nézettek komoran, mint a képmutatók, akik eltorzítják arcukat, hogy lássák az emberek böjtölésüket. Bizony, mondom néktek: megkapták jutalmukat. Amikor pedig te böjtölsz, kend meg a fejedet, és mosd meg az arcodat, hogy böjtölésedet ne az emberek lássák, hanem Atyád, aki rejtve van; és Atyád, aki látja, ami titokban történik, megfizet neked” – mondja Jézus a Máté írása szerinti evangélium hatodik fejezetében.

Nem önmagáért a böjtöt böjtölünk, de nem is a külvilág néha kétes elismeréséért – hiszen akkor követnünk kellene a vámszedővel egy időben imádkozó farizeust, mert ő hetente kétszer is megteszi ezt, sokszorosan túlteljesítve a rituális előírásokat. Ez a saját – egyébként komoly elszánását igénylő – emberi teljesítményt hangsúlyozó stílus épen úgy az éntolja az előtérbe, mint a divatkövetés, nem pedig azt, akinek parancsát igazából követjük a böjtöléssel.

A böjt lényege nem külsőségekben érhető tetten, hanem legbelül zajlik: az én, azaz az ego visszaszorul, hogy legyen lehetőség odafigyelni a társra, az ember társra, a közösségre, a teremtett világra, de legfőképp a Teremtő, Megváltó és Megszentelő növekedésére bennünk. Egy sokat, mondhatnám, bizonyos értelemben állandóan böjtölő személy, Keresztelő János igehirdetésben hangzott el a mondat: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem.” (Jn 3,30)

Igazából most, amikor – legalábbis e cikk írásakor – személyi változásról és szűkös költségvetésről szólnak a hírek, odakinn meg rendezen fújnak a dunai hideg böjti szelek, és ösztönösen ösztönből húzzuk magunkat a nagykabátban is, ez a látszólag köznap cselekedet egyben példa is. Így kell magunkban a túlterjedő öntudatot is egyre kisebb helyre sürítenünk, hogy minél nagyobb hely jusson neki, a Názáretinek, aki igazán célt és értelmet ad az emberi életnek, aki miatt a böjt is egészen más lehet, mint üres önsanyargatás.

Új irodaigazgató és elfogadott költségvetés

Ülésezett a zsinat

▶ A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata idei első, megalakulása óta ötödik ülészakát tartotta a múlt hét végén a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében. Napirendjén olyan fontos kérdések szerepeltek, mint az országos irodaigazgató megválasztása és a költségvetési törvény elfogadása.

A kétnapos ülészakát Sztankó Gyöngyinek, a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye esperesének áhítatával kezdődött, majd a zsinathoz érkezett beadványokat hallgatták meg a küldöttek, illetve elfogadták az előző ülészakájegyzőkönyvét és a napirendet. Ezután egyházi országos bizottságainak elnökei adtak jelentést az előző évben végzett bizottsági munkáról. Szám szerint tizenegy bizottsági beszámolót hallgatott meg és fogadott el a zsinat.

A beszámolókat két országos presbitériumi döntés megerősítése, illetve jóváhagyása várt a zsinati tagokra. Az egyik egy, a történelmi egyházak által működtetendő közös egyházi térségi integrált szakképző központ (TISZK) létrehozásának szándéka volt. A közoktatási törvény értelmében ugyanis a szakképzést végző intézmények fenntartói csak abban az esetben lesznek jogosultak szakképzési hozzájárulásra, illetve EU-s pályázati pénzek elnyerésére, ha ilyen TISZK-ekbe tömörülnek.

A másik szándéknyilatkozat jóváhagyását egy jogszabályi kötelezettség tette szükségessé: az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont (OKÉV) megállapította, hogy a jelenleg egységes rendszerben működő két egyházi kollégiumot, a gimnáziumok vidéki tanulóinak otthont adó Rózsák terei, illetve a budapesti felsőoktatási intézmények hallgatóinak helyet biztosító Vízafogó utcai diákhonort – a Luther Otthont – csak két különálló intézményként lehet működtetni. A zsinat mindkét kérdésben felhatalmazta az országos elnökséget az azokkal kapcsolatos feladatok elvégzésére.

Az első nap utolsó ülésén meghatározott a zsinat arról, hogy az Evangélikus Országos Gyűjtemények ügyében a szeptemberi ülészakán hozott zsinati

döntés végrehajtását – mely szerint a könyvtárat, a levéltárat és az evangélikus múzeumot egy jogi egységbe vonják – az őszi zsinati ülészakájig felfüggeszti. Addig az országos presbitérium a gyűjtemények vezetőivel egyeztetve döntési javaslatot készít a testület számára.

Végezetül a zsinati küldöttek támogatásukról biztosították az országos presbitérium határozatát, melyet a pécsi Baldauf Gusztáv Evangélikus Szeretethon áthelyezésének ügyében hoztak. Az otthon 2008. december 31-én elveszíti működési engedélyét, véglegesen megszűnik, az ingatlan állaga, jellege és lehetőségei miatt; az intézménynek azt követően költöznie kell. Az új helyszín a Pécshez közeli Pogány település lesz, ahol a polgármester asszony háromezer négyzetméter alapterületű, kilencmillió forintot érő telket bocsátott ingyenesen az odatelepülő szeretethon rendelkezésére.

A tanácskozás második napján először az országos irodaigazgató megválasztása várt a zsinati küldöttekre. Hafenscher Károly eddigi irodaigazgató megbízatása február 28-án lejár. A Magyarországi

Evangelikus Egyház 2007 novemberében írt ki pályázatot az országos irodaigazgató tisztségének betöltésére. A posztra három pályázó jelentkezett: Filöp Attila, Hafenscher Károly és Kákay István.

A jelöltek a szombati ülésen öt-öt percen belül mutakoztak be, majd mindkettesükhez kérdéseket intézhetettek a zsinat tagjai. E napirendi pont tárgyalásának idejére Smidélíus Zoltán, a zsinat lelkes elnöke zárt ülést rendelt el. A szavazás előtt Pröhle Gergely országos felügyelő ismertette az országos presbitérium döntését, majd rövid vita után került sor a titkos szavazásra, amelyben ötvenhat zsinati tag vett részt. A szavazás a következő eredménnyel zárult: Kákay Istvánra harmincöt, Hafenscher Károlyra pedig húsz szavazatot kaptak; egy szavazat érvénytelen volt. Kákay István március elsejével kezdheti meg irodaigazgatói munkáját.

A jelöltek súlyú szavazás után nem kevésbé jelentős napirendi pont, egyházunk 2008. évi költségvetésének megtárgyalása és elfogadása várt még a zsinatra. Az általános és részletes vita vé-

FOTO: BODA ZSUZSA

gén a testület 8 067 200 000 forint bevételi és ugyanannyi kiadási főösszeggel elfogadta a Magyarországi Evangélikus Egyház 2008. évi költségvetését.

■ K. M.

Kákay Istvánnal készült interjúnk a 3. oldalon olvasható.

1%
Technikai szám: 0035

A BIBLIA ÉVE

Ruth könyve – a hűség

Ez a rövid bibliai könyv művészi érzékenységgel megírt családörténet. Főszereplője két asszony: Naomi és a menyje, Ruth. Naomi éhínség miatt családjával együtt elhagyja kényszerül a júdai Betlehemet, és a Jordánon túli Móáb vidékén talál menedékre. Ekkor azonban szörnyű veszteségek érik: meghal a férje és két felnőtt fia is, akik már Móábban alapítottak családot. Az elkeseredett özvegy elhatározza, hogy visszatér szülőföldjére. Idősebb menyje – logikusan – más utat választ, új életet akar kezdeni. Fiatalabb menyje, Ruth azonban meghalt férje iránti hűségéből és anyósa iránti szeretetből úgy dönt, hogy elhagyja szülőföldjét, és követi Naomit Betlehembe. Ruth hűsége elnyeri jutalmát: Naomi „távoli rokona”, Boáz személyében jószívű férjre és új otthonra talál. Ruth hamarosan megszülető gyermeke a család fennmaradásának új záloga, s ez a keserű sorsú Naomiban is új reményeket és Isten iránti hálát ébreszt.

Isten és a hűség

Az ókori ember számára a gyermektelenség egyet jelentett a társadalmi halállal: a családjukra támaszkodni nem tudó özvegyek a Biblia világának legkiszolgáltatottabb emberei voltak. Naomi számára ezért volt megváltó jelentőségű Ruth érthetetlenül hűséges szeretete, amely végül révbe ért, és a nemzetség továbbélését jelentő unoka megszületésével igazolást nyert.

Naomi történetén keresztül a könyv minden olvasója számára világossá válik, hogy a hűséges Isten nem hagyja el az övéit, hanem még a reménytelen magányból is nem várt boldogságot teremthet. Isten ezúttal Ruth emberi ragaszkodását és hűségét használta fel ehhez. Ebben a zsidókról és móábitákról szóló ószövetségi elbeszélésben felvillan valami abból, hogy egykor majd leomlanak a népeket elválasztó korlátok, és Krisztusban mindannyian Isten népévé lesznek.

Erők felett

A hűséggel kapcsolatban ma igen sokaknak vannak keserű tapasztalatai. Lehetséges egyáltalán emberi kereteink között „örökké tartó hűségről” beszélni? Tartunk tőle, hogy a hűséges embert kihasználják. Félünk attól a pillanattól, amikor az önként vállalt hűség észrevétlenül terhes kötelességteljesítéssé válik. Mégsem valótlannak azt állítani, hogy mindannyian tántoríthatatlanul erre várnak, és ebben reménykedünk.

„A hűséget próbáló ember tudja, hogy reménytelen versenytársa az abszolút hűségű Istennek.” (Vasadi Péter)

► Magyar Bibliatársulat

SEMPER REFORMANDA

„A Krisztus szenvedését akkor szemléljük helyesen, ha ráfigyelve megremülünk, és lelkiismeretünk kétségbe ejt. Mindez abból ered, hogy Isten haragjának a bűn és a bűnösök elleni engesztelhetetlen szigorát és komolyságát látjuk meg abban, hogy ő egyetlen, legkedvesebb Fiát nem szabadította ki a bűnösök kezéből, hanem helyettük őt sújtotta szörnyű büntetéssel, miként Ézsaiás próféta (53,5) mondja: »Népem bűne miatt őt sújtottam.« Mi történik majd a bűnösökkel, ha szeretet Fiát így sújtja? A bűnösök ítélete kimondhatatlanul és elviselhetetlenül súlyos kell hogy legyen, ha egy ilyen nagy és fenséges személynek, Isten Fiának kell szembeállnia vele, sőt szenvednie és meghalnia miatta. Ha igazán mélyen megfontolod, hogy Isten Fia, az Atya örök Bölcsessége maga szenvedte ezt el, akkor bizonyosan megremülsz, sőt egyre nagyobb és nagyobb rémületbe esel.”

► Luther Márton:
Hogyan szemléljük Krisztus szenvedését?
(Véghelyi Antal fordítása)

BÖJT 3. VASÁRNAPJA (OCULI) – 1Kor 19,1–8

Ahová nézek, oda tartok

A VASÁRNAP IGÉJE

milyen különös és megragadó módon: halk és szelíd hang formájában tapasztalhatta meg magát az Urat. Bizonyára e találkozás fényében már másként látta a Hóreb hegyéig vezető útját.

Mi már a keresztfa titkának és az üres sírnak tündöklő fényében: Isten Bárányának fényében nézhetjük utunkat. Azt az utat, amely valóban erőnk felett áll. Krisztus földön küzdő egyházának útja hasonlít Illés útjához. A bűn és a halál fölött győztes Krisztus hatalmából és erejéből szemmel látható módon nem részesül az ő népe. Sokkal inkább a kereszt jelét hordozza. De az úton nem a maga erejére és lehetőségeire kell hagyatkoznia. Ha csak arra hagyatkozik, arra tekint, akkor helyénvaló az Illés módjára történő elszámolás és leszámolás: „Elég most már, Uram! Vedd el életemet, mert nem vagyok jobb elődeimnél!”

Ha Krisztus egyháza nem magára, hanem az Isten Bárányára tekint, az erő fe-

lett való út mégis lehetségessé válik. Az Isten Báránya nemcsak angyalát küldi táplálékkal, hanem önmagát adja az úton táplálékkul. Immár nem a Hóreb, hanem a Golgotán szólít meg az Isten Báránya igéjében. Az élő Isten Krisztusban mutatja meg igazi arcát, hogy végre higgyem és éljem: ereje, hatalma, bűnbocsátó és fölépítő irgalma történik velem és bennem és a földön küzdő egyház minden tagjában.

Szemünk tehát ne bármennyire is őszinte önarcképünkre, hanem az Isten Bárányára tekintsen! Ha magamra nézek, utam magamba fordul. Ha Krisztusra nézek, ő lesz az út, amelyen járhatok.

■ KOVÁCS LÁSZLÓ

Imádkozunk! Mennyei Atyánk! Megtapasztalt csodáid emléke életünknek része. Mégis könnyen megijedünk, elbizonytalanodunk a hit küzdelmes útján. Önmagunk véges ereje, könnyen olvadó elszántsága helyett fordítsd lelki szemeinket egyszülött Fiadra, hiszen őáltala, ővele és őbenne részesülhetünk irgalmas szereteted hatalmának erejében és biztonságában. Isten Báránya, táplálj minket önmagaddal erőnk felett való utunkon! Ámen.

Tanuló gépkocsivezetőként hallottam az oktatótól: „Ahová nézel, oda tart az autód.” Bárki, aki autót vezet, igazolhatja: lényegében így van. Mennyivel inkább igaz ez a hit útján járásra!

Számomra mindig vigasztaló és bátorító, hogy a nagy bibliai „hősök” mindegyike olykor nagy mélységeket járt meg életében (1Kor 18,19–39). A Szentírás nem kozmetikáz: Isten emberei sem voltak mindig magas fordulatszámra pörgő hithősök. Hitük és életük tele volt küzdelemmel. E küzdelmekben a győzelmet soha nem ök maguk aratták, sőt: erőtlenségük és képtelenségük sötét hátterén világít igazán az élő Isten mentő, fölépítő és fölülről való erővel betöltöt szeretete.

Föltűnő és meglepő, hogy a Karmel-hegyen történt istenítélet alatt Isten látható erejét tapasztaló Illés éppen a saját életére nézve nem remélte Isten védelmét és erejét, mikor Jezabel – aki az Ószövetségben az istentelen gonoszság egyik megszemélyesítője – üldözni kezdte őt. Menekülése közben hosszú utat tett meg, hiszen a Karmel hegye és a délvideki sivatagos pusztában fekvő Beérseba közt nagy a távolság. A pusztaság egyszerűsége a kiszolgáltatottságot is

jelképezte Izrael népe számára, a szárazságot, az éleveszélyt. Nemcsak fizikai, hanem lelki értelemben is.

Illés elszámolt és leszámolt az életével: „Elég most már, Uram! Vedd el életemet, mert nem vagyok jobb elődeimnél!” (4. vers) Az Úr Karmel-hegyi győzelme nem vált láthatóan és letagadhatatlanul az ő személyes győzelmévé is. Megdicsőülés helyett folytatódott üldöztetése, az állandó menekülés útját kellett járnia. Pedig a győztes oldalán állt – a győztes látható győzelméből viszont nem részesült.

Az elszámolás korrekt és igaz. Az önmagával való leszámolás mint következmény szintúgy. Lelki szemei előtt becsületes önarckép rajzolódott ki. Ekkor még nem ismerte Isten igazi természetét.

Isten azonban felfedte előtte igazi arcát. Ő táplálta Illést, mint egykor Izrael pusztában vándorló népét. A nyilvánvalóan erejét meghaladó úton a Hórebig – az Úrral való közvetlen találkozás hegyéig – Illés az Örökkévalótól kapta az erőt. Negyven napig tartott az út. A negyvenes szám – egyebek mellett – az emberi erő és lehetőségeket meghaladó élethelyzeteket is jelképezi.

Tovább olvasva az igeszakaszt látjuk,

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked, hogy gondoskodsz rólunk, hogy kegyelmedet napról napra megújítod rajtunk. Hálát adunk az ételért, az italért, amelyet elfogyaszthatunk, a ruháért, amelyet magunkra ölthetünk, az otthonért, ahol fejünket álomra hajthatjuk. Te tápláld lelkünket, amikor angyalaidal látogatsz. Te viselsz gondot rólunk, megérintesz jószággal, és megadod a lehetőséget arra, hogy befeleledkezzünk végtelen szeretetedbe.

Megvalljuk előtted, hogy újra és újra megfeledekezünk jószágodról. Feledékennyé tesz minket a szükség és feledékennyé tesz a bőség is. Olykor elérhetetlenül távolinak gondolunk, olykor valaki olyannak, akit zsebre vágthatunk, akinek a gondoskodása alanyi jogon

jár nekünk. Megvalljuk előtted, hogy amikor így gondolkodunk, gyakran válunk irgalmas szereteted szűk keresztmetszetévé. Csak csordogál, csipeg a szeretet belőlünk, pedig áradnia kellene úgy, ahogyan az tőled árad mifelénk.

Urunk! Nyisd fel szemünket, hogy meglássuk, te velünk vagy a szükségben, és velünk vagy a bőségben is. Jelen vagy egész életünkben, és nem szűnsz meg gondoskodni rólunk. Kegyelmedet napról napra megújítod rajtunk. Nyisd fel szemünket azokra, akik testiekben vagy lelkieken hiányt szenvednek. Tégy minket gondoskodó szereteted eszközévé.

Urunk! Amikor felnyitod szemünket, akkor látjuk csak igazán, hogy erőn felüli az út, amely előttünk áll.

AKI TITEKET HALLGAT...

Családbarát igehirdetés

IGE+HIRDETŐ

kis Bence a lelkész karjában hallhatta, hogy élete döntő pillanatait éli meg. Olyan tény hangzik el, amely egész életét meghatározza.

Megszólított volt az egész család. A prédikáció szembesítette a szülőket, keresztelőket azzal, hogy mit jelent a kimondott döntő szó: „Akarjuk” (tudniillik hogy gyermekük a szent kereszttségben részesüljön). Ezt azonban nem a kötelesség kényszerével tette, hanem a nagy lehetőség örömteli felvillanásával. E pillanatban megszűnt az a vesztély, hogy személytelen, automatikusan kimondott, végig nem gondolt válasz hangozzék. A személyes hang, a komolyan vett családi kör, a kistestvérek bevonása a szertartásba sokat segített ebben.

Megszólított volt a nagyobb család, a szélesebb közösség is: a gyülekezet. A „Vállaljátok-e?” kérdés minden jelenlétvőnek szólt. Hányszor éltük már át,

hogy a gyülekezet tagjai kedvesen mosolyogtak a megkeresztelendő gyerekekre, de megfeledeztek arról, hogy a felelősség nem csak a szülőké, a keresztelőké! Az egész gyülekezet felelős a megkeresztelték számontartásáért, név szerinti ismeretért, kísérésért, nevelésért. A gyülekezet, az egyház jövője emberileg azon múlik, hogy meg tudjuk-e tartani a megkeresztelt, megkonfirmált gyermekeket, fiatalokat – átadva nekik a hit stafétáját.

A lelkész – ölében a megkeresztelendő kisgyermekkel – ott járt-kelt a padsorok s a gyülekezeti tagok között, emberek szemébe nézett, kérdéseket tett fel, szinte együtt gondolkodva, együtt küzdve fogalmazta meg, mit is jelent gyermeknek, családnak, gyülekezetnek a keresztelés eseménye s a keresztelési ige.

Csak ilyen testközben meghirdetve, ilyen családbarát módon megszólaltatva érkezik el fűlekig, szíveig – életet meghatározóan – az evangélium, Isten szeretetének névre szóló jó híre. A lelkes tanulmányai – a jó pap holtig tanul... – bele kellene venni ezt a kifejezést is: családbarát igehirdetés.

■ HAFENSCHER KÁROLY (TFJ.)

Múlt vasárnap keresztelőlőn voltam egyik budapesti templomunkban. A tartalmas, felemelő istentiszteletről több liturgiai és igehirdetési tapasztalattal térhettem haza.

Jó volt megismerni a gyülekezetben kialakult, végiggondolt, próbák és beszélgetések tüzeiben megformálódott rendet. Jó volt átélni, ahogyan a régi és az új liturgia egymással összhangban, jó kompromisszumok meghozatalával a gyülekezet sajátjává vált. Jó volt hallani egy olyan igehirdetést, amely ötvözte a tradicionális prédikációt és az elbeszélőbb jellegű, új hangvételű megszólalást.

Jó volt látni a kilencvenhét éves testvér mellett a sok „kistestvért”. Jó volt részese lenni a harmóniának, ahogyan az

orgona- és a kóruszene nem önálló életet él, hanem az ige megszólaltatója vagy éppen az igére adott válasz. Jó volt megfigyelni azt a testvéri és családi léghőrt, amely összefogta az egész alkalmat.

Sokféle élmény ért tehát. Közülük csak egyet emelek ki: a keresztelési prédikációt. Ez igazi családbarát igehirdetés volt. Formailag és tartalmilag egyaránt. „Íme, most van a kegyelem ideje! Íme, most van az üdvösség napja!” – miután a lelkész felolvasta ezt az igét (2Kor 6,2), ölébe vette a gyermeket, és a templomban fel s alá járkálva, a padok között mozogva hirdette Isten névre szóló szeretetét. A „névre szóló” jelzést többféle módon érthetjük. A megszólított első renden a négy hónapos kicsiny gyermek volt. A

„Senkiről nem szabad levonnunk felelősségének terhét, de segítenünk kell mindenkinek abban, hogy a maga felelősségét hordozza.”

HEINRICH WOLFGANG SEIDEL

„Ha Isten ereje beárad a szívbe, minden terhet könnyebb elhordozni.”

FRIEDRICH VON BODELSCHWINGH

„Krisztus keresztje a tehernek egy olyan fajtája, mint amilyenek a szárnyak a madarak számára. Azok felfelé visznek.”

CLAIRVAUX-I SZENT BERNÁT

„Nem az egyházzal szembeni távolságtartással, hanem együttműködésen és az egyházi életben való aktív részvételen keresztül győzzük le a kritizálni való állapotokat, és érjük el a szükséges változásokat.”

KURT SCHARF

AZ OPERAHÁZBÓL AZ ORSZÁGOS IRODÁBA

Új igazgató egyházunk központjának élén

▶ A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata múlt hét végi ülészakán megválasztotta egyházunk országos irodájának új igazgatóját. A következő hat évben **Kákay István** – jelenleg a Magyar Állami Operaház főtítkára és műsorigazgatója – tölti be ezt a fontos posztot. Az új vezető a pestszentlőrinci gyülekezet tagja, és komoly evangélikus háttere van. Egyik nagyapja **Kuthy Dezső** volt, a Dunáninnen Evangélikus Egyházkerület egykori püspöke, a másik pedig felügyelőként szolgált; rajtuk kívül a család más tagjai is töltöttek be felügyelői, presbiteri tisztséget egyházunkban. Az új irodaigazgató nős, két gyermek édesapja. Közvetlenül a szavazás után kértük őt beszélgetésre.

– Milyen érzéssel fogadta a szavazás eredményét?

– Végzetlenül örülök, és megtisztelőnek érzem azt a bizalmat, amely a zsinati tagok részéről a szavazáskor megmutatkozott irányomban. Nagyon remélem, és minden erőmmel azon leszek, hogy igazgatói munkámmal maradéktalanul megfeleljek ennek a megélt bizalomnak.

– Mi indította arra, hogy pályázzon az irodaigazgatói tisztségre?

– A társadalomban lejátszódó események, illetve a globalizáció kihívásai között úgy éreztem, hogy az evangélikus egyház nagyon nehéz feladatok megoldása előtt áll, és az egyházban én, mint nem lelkészi végzettségű személy, próbáltam megkeresni azt a területet, ahol a legjobban tudnám segíteni egyházamat ezeknek a feladatoknak a megoldásában. Mivel eddig is irodavezetőként dolgoztam, ez az irodaigazgatói állás volt számomra az egyetlen igazán komoly lehetőség, hogy az egyház javára tudjak a továbbiakban tevékenykedni. Ezért ragadtam meg a pályázat nyújtotta lehetőséget.

– Világi területéről érkezett. Mennyire ismeri egyházunk belső életét?

– Természetesen még nem ismerem teljes mélységében, de elkezdtem az ismerkedést. Nagy segítségemre volt ebben dr. Mekis Viktória, az országos irodaigazgató helyettese. Nagyon sok anyagot bocsátott rendelkezésemre, és találkoztam már az iroda osztályvezetőinek egy részével is. Ilyenformán volt alkalmam megismerni az intézmény működését és részben személyi állományát is.

Az egész közegyház működését még nem ismerem ilyen jól, ez az ismerkedés most kezdődik. Elsőként azokkal próbálunk találkozni, akikre elsősorban szükségem lesz munkám eredményes végzéséhez.

– Bemutatkozásában szervezeti változásokról tett említést. Min szeretne változtatni?

– Úgy látom, hogy az országos iroda, illetve az egyes osztályok struktúrája hagyományból építkezik, nem pedig az eljövendő feladatokat képezi le. A konkrét feladatok megfogalmazása után látom szükségesnek az osztályok szerkezetének megváltoztatását, illetve az egyes osztályokon dolgozók létszámának meghatározását. Ez az átszervezés azért szükséges, hogy az elérendő célokat, feladatokat minél hatékonyabban tudja az iroda teljesíteni. Amikor a feladatok körvonalazódtak, és az elérendő célokat ki-tűztük, akkor kell ezekhez hozzárendelni a szerkezeti struktúrát és a létszámot. Így érttem az átszervezést.

– Megítélése szerint melyek az egyház előtt álló legnagyobb kihívások?

– Mindenekelőtt az, hogy Krisztus üzenetét minden emberhez el tudja juttatni. Azután az, hogy lélekszámának vesztés fogyását egyházunk mihamarabb meg tudja állítani. Továbbá fontos az is, hogy a globalizáció, az elembertelenedés folyamatai között olyan alternatívát tudjon nyújtani az evangélikus egyház az embereknek, ahol megtalálhatják a kapaszkodókat és gyülekezeti kisközösségekbe szerveződve boldogabb, harmonikusabb életet élhetnek.

– Mivel fogja kezdeni irodaigazgatói munkáját?

FOTO: BODA ZSUZSA

– Mindenekelőtt hálát adok Istenünknek, hogy olyan helyre vezetett, ahol az ő ügyét tudom szolgálni. Konkrétan pedig szeretném az osztályokon dolgozó kollégákat összehívni, bemutatkozni nekik és alapos ismerkedéssel elkezdni az előttem álló munkát. Ezenkívül nagyon fontos és sürgető feladat, hogy egyházunk vezetőivel mielőbb beszélgetni tudjak arról, hogy mit várnak el az irodától, melyek azok a feladatok, amelyeket teljesíteni kell. Szeretném az iroda működését mielőbb úgy lendületbe hozni, hogy az most már egy hosszú távú célt szolgáljon, és az egész egyház céljait lássa maga előtt.

– Milyennek szeretné látni hat év múlva az irodát?

– Szeretném, ha minden szempontból professzionálisan működne: szervezetszerűen, gazdasági ügyeit és belső szabályrendszerét tekintve egyaránt. Hat év múlva szeretném azt látni, hogy az országos irodában elégedett emberek dolgoznak, és hogy a közegyházban lényegesen javult az intézmény megítélése.

■ KISS MIKLÓS

Evangelikus kertecske

Zsinat és Reminiscere vasárnapja után

Nem tagdom, hogy alábbi soraimat a múlt hét végén megtartott zsinati ülés tapasztalatai és a vasárnapi, *Ézsaiás próféta* könyve alapján elmondott igehirdetés motiválta. A próféta szerelmes dalában arról ír, hogy a gazda ugyan mindent megtett a szőlőskertért, az mégis vadszőlőt termett. A kert a keleti ember szemléletmódjában a boldogság színterére, ahol harmóniát, felüdülést kap a halandó. A gazda a dalban Isten, aki népét minden jóval ellátta, és várt a termésre, a napfényűzű gyümölcsre. Isten és a nép viszonyáról szól e dal, amely a közösségi lét és a közösségi felelősség gondolatát zengi ma is.

Szombathely messze esik Budapesttől, így elég idő adódik egy-egy zsinati ülés után, hogy a hazavezető úton értékeljük az átélt eseményeket. Majd eljő a csendes este, és következik az igehirdetésre való készülés, a kavargó gondolatok értelmes mondatokká és felismeréssé formálódnak, a szószékről lejövő pedig tovább érlelődnek.

A cikk címének hangulata kifejezi azt a szeretetet, amellyel egyházam iránt viseltem. Hivatkozhatnék felmenőimre és evangélikus családi tradícióimra, de nem teszem, mert mondanám lényege éppen abban rejlik, hogy egyházamat ne egyének összességének lássam, hanem Isten színe előtt élő közösségként – ha úgy tetszik, ültetett kertecskéket. Szép ősi fákon viruló új hajtásokat látok, és rügyező csemetékkel teleültetett kertecskéket, amely közösségi hivatásunkat szimbolizálja a szolgálat és a misszió küldetésében.

A nekünk ültetett kert termése a hitelenség és a felelős gondolkodás. Ezt várja tőlünk az egyház ura, és ezt kéri számon a nem mindig barátságos környezetünk is. Persze a kishitűség, az önsajnáltság, az ügyeskedés, az erkölcsi könnyedség, a bigott protestantizmus, az öntörvényűség és a bizalmatlanság vadhajtásai és fojtogató indái beférkőztek e kertecske növényei közé. Ez sem új az egyház történetében, mégsem ment fel minket a felelősség alól, sőt e többlettudás intő jelként szolgál.

Az egyház vezetőinek és vezető testületeinek kötelességük, hogy a nekik adott karizmákkal a közösség élén állva irányt mutassanak, és a Szentlélek megszentelő és vezető munkája által kormá-

nyozzanak. Viszont ez összhang és bizalom nélkül nem megy.

Sajnos a zsinat munkája is, minden kegyes szólam ellenére, a kuszaságot és az egyre gazosodó kert képét mutatja. Csak egy kiragadott példa. Ki látott már olyat, hogy az egyház népe által közvetlenül megválasztott püspök, kerületi és országos felügyelő – tehát legitimitás terén az egyház legerősebb emberei – nem rendelkeznek állandó szervezeti joggal a zsinaton, és ha valamelyikük felszólal, akkor sikk nem figyelni mondandójára? Én megértem, hogy a múlt kísért, és a régi reflexek működnek, de ha nem tudunk ezen együtt túljutni, akkor a vadhajtásokon csak vadszőlő terem.

Persze az is elfogadhatatlan, hogy egyes testületek rossz döntései kényszerhelyzet elé állítják a többséget. Bizony gyakran testületek mögé bújva születnek a demokrácia színlelésével olyan döntések és szabályok, amelyek fékeznek és zavarossá teszik az egyház mindennapjait. Következmenyek nélkül egyház lettünk? *Fricz Tamás* politológus immáron klasszikussá vált kifejezése igaz egyházunkra is? A kettős mércével való mérés közel sem keresztényi hagyományokból kihajított módszere is virágzik gyakran köreinkben. Tanuljunk puritán őseinktől, akik a kettős moráltól irtóztak, ahogy *Max Weber* mester tanítja nekünk.

„Hagyom, hogy elvadjon: nem metszik, nem kapálják, fölveri a tövis és a gaz.”

Hiszem, hogy nem kell ennek így lennie. Az evangélikus kertecske a mi életünk tere, ahol virágozhatunk, illatozhatunk. Ne hagyjuk, hogy a romlás és a káros uralkodjék el benne! Imádkozunk és dolgozunk becsülettel! Közösségként Isten színe előtt állunk, ahogy állt a zsidóság is a próféta idejében. A szerelmes dal ne válton át komorrá és itéletet zengő harci dallá. Mérjük meg magunkat együtt Isten igéjének mércéjén, int-sük és feddjük egymást, ha kell, a jogosság és méltányosság lelkiületével. Imádjuk a Szentháromság Istent, és akkor felénk fordítja arcát, és egyházunk a felüdülés és termékeny élet színterévé lesz. Legyen törvényesség és ne önkényesség, igazság, és tartsuk távol a gaszágot. Nem olyan nagy dolog ez, csak akarni kell, és újra közösségben gondolkodni!

■ GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY lelkész

Ingolstadti anziksz

Akár így is kezdhettém: *Ingolstadtban jártam, három betűt hoztam, mesterségem címe-re: A. F. O. – azaz Aktion Fastenopfer*, ami – szó szerint – azt jelenti, hogy böjti áldozati akció.

Ez évben böjt első vasárnapján a Münchenből körülbelül nyolcvan kilométerre északra fekvő Ingolstadt volt a bajor evangélikus egyházi élet egyik központja. Innen indult útjára a 2008. évi böjti adománygyűjtő akció, amelyet bajor testvéregyházunk évről évre Kelet-és Közép-Európa egyházainak támogatására hirdet meg.

Mivel az Ingolstadt és környéke életét, gazdasági fejlődését, lakosságának gyarapodását alapvetően meghatározó Audi cég magyarországi bázisa Győrben van, bajor testvéreink kitüntető szerepet szántak egyházkerületünknek és különösen is püspöki székhelyünknek ebben az esztendőben. Ezt nemcsak azzal fejezték ki, hogy egyházunk képviselőjében meghívtak az alkalomra, és felkérték az ünnepi istentisztelet igehirdetői szolgálatára, hanem azzal is, hogy – mások mellett – győri és szombathelyi iskoláink szegény diákjainak támogatását tűzték célként adománygyűjtő akciójuk elé.

Német testvéreink, ahogy mondani szokták, ismét megadták a módját. A böjt első vasárnapját megelőző szombaton az egyébként erős katolikus többségű (százharmincezer lakosából „csak” huszonháromezer evangélikus) és az egykor az ellenreformáció egyik bázisát jelentő Ingolstadt főpolgármestere adott

fogadást a sokfelől összesereglett vendégeknek. Az egyházunk iránti megbecsülés jele volt az is, hogy nemcsak köszöntő szavakat mondhattam ezen a fogadáson, hanem néhány sort bejegyezhettem a város úgynevezett aranykönyvébe is. *Luther Mártonnak* a felebaráti szeretetről mondott szép szavait idéztem a bejegyzésben.

Majd az esperesi hivatal fogadása következett az úgynevezett új kastélyban, ahol a bajor fegyvermúzeum nagyteremben ismét lehetőséget kaptam a szó-lásra. Írásom további részében az ott elmondott szavaimat idézem.

***

A teremben körülöttünk látható lovagi páncélok és kardok markáns kontrasztot mutatnak mai testvéregyházi kapcsolatainkkal szemben. Az igaz, hogy Bajorország és Magyarország egymáshoz való viszonyát egykor hosszú időn keresztül meghatározták a háborús feszültségek. „A magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!” – fűzték hozzá minden *Mi-atyánkhöz* Bajorországban egykor az első évezredforduló előtt. Ma már mosolygunk ezen, és a magyarok nyiláival legfeljebb a múzeumok tálloiban találkozunk. Egyébként is megtanultuk itt, Európában – és napról napra tanulgatjuk ma is –, hogy egymásra vagyunk utalva. Partneri kapcsolatok és megélt közösség – ezek együttélésünk új távlatai.

Egyházaink partneri kapcsolata a rendszerváltás után szinte azonnal, tehát

ÉGTÁJOLÓ

házaink az EU-hoz való csatlakozása előtt már tizenkét évvel intenzív szakasza lépett, és azóta számunkra mindenképpen, de talán joggal gondoljuk, hogy bajor testvéregyházunk számára is a legfontosabb partneri kapcsolattá lett. Az alapokat elsősorban az egyéni találkozások teremtték meg, és az egyre szaporodó és mélyülő személyes és testvér-gyülekezeti kapcsolatok jelentették ennek a testvéri viszonynak a meghatározó bázisát. Így jött létre a testvéregyházi kapcsolatainkat hordozó hálózat.

Akár különlegességek is mondható, hogy a bajor–magyar testvéregyházi kapcsolat egész egyházunkat érinti. A bajor Gusztáv Adolf Segélyszolgálatlaltal és az egyes gyülekezetekkel való kapcsolataink messze visszanyúlnak a rendszerváltás előtti évekre. Sokan érkeztek egykor úgy hozzánk, hogy nyaralásuk közben itt találtak lehetőséget az egykori NDK-ból érkező honfitársaikkal való találkozásra, és eközben keresték és fel is vették lelkészeinkkel és hittestvéreikkel a kapcsolatot.

A jó tizenöt évvel ezelőtti hivatalosan is létrejött testvéregyházi kapcsolat egy-

házaink szolgálatának majd minden területét érinti. A bajor–magyar óvodai kapcsolatok már 1995 óta meghatározóak. Az oktatás területén pedig különösen 2003 óta tapasztalható a kölcsönös látogatások intenzív válása. Az ifjúsági munka és a női misszió területén, de diakóniai szolgálatunkban is új impulzusokat kapunk a szoros együtt munkálkodáshoz. Új és új gyülekezetek és munká-ágak kapcsolódnak be ebbe a közös munkába. Miközben az Ingolstadtól nem messze fekvő Schrobenuháusen és a budapest-hegyvidéki gyülekezet kapcsolata már több mint húszéves múltra tekint vissza, az ingolstadti diakóniai szolgálat és az óvoda 2005-ben csatlakozott a mind szélesebbé váló partneri kapcsolatokhoz. És az külön is nagyon fontos a számomra, hogy a legutóbbi szokásos évi megbeszélésünkön éppen bajor testvéreink hangsúlyozták, hogy az ő részéről nagy hangsúlyt fektetnek Ingolstadt és Győr partneri kapcsolatára.

Egyházaink kölcsönösen profitálnak ebből a kapcsolatból, annak ellenére, hogy egészen különbözőek vagyunk – vagy talán éppen ezért. Ha egyházaink gazdasági és nagyságbeli különbségeire gondolunk, akkor egészen helyénvaló a nagyobb és a kisebb testvérről beszélni. Mégis napi tapasztalatunk, hogy lehetséges az egyenrangú találkozás közöttünk. Persze ez sosem így történik, hogy a nagyobb testvér részvétellel lehalaj a kisebbhez, és egy cukorkát dug a szájába. Az egyenrangú kapcsolat ezzel szemben azt

jelent, hogy rendszeres találkozóinkon megbeszéljük, mit tudunk együtt tenni; hogy óvodapedagógusaink közös továbbképzéseken vesznek részt, és a bajor iskolák igazgatói ellátogatnak hozzánk, hogy megismerjék iskoláink munkáját; diakóniai szolgálatunk is számíthat bajor testvéreink segítő, tanácsoló támogatására. Ez a segítség nem alamizsna, hanem elsősorban komoly szakmai támogatást jelent, hogy munkánkat még hatékonyabban végezhessük.

Így mélyül el és nyer új távlatokat testvéregyházi kapcsolatunk, és így telik meg naponta élő tartalommal gyülekezeteink, intézményeink és egész egyházunk életében. Ez teszi most lehetővé számunkra, hogy az ez évi böjti áldozati akció gyümölcséeként győri és szombathelyi iskoláinkban támogatást adhassunk a szegény családok gyermekeinek. Köszönjük bajor testvéreink áldozatkész, támogató szeretetét, és Isten áldását kérjük testvéregyházunk életére, szolgálatára.

Ittész János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

A Názáreti visszavezetése az egyházba

XVI. Benedek pápa Jézus-könyvéről

A Herder Kiadó 2007 tavaszán jelentette meg XVI. Benedek A názáreti Jézus című könyvének első részét. Az előd, II. János Pál elsősorban személyes látogatásai által ért el tömegeket, Benedek pápa erre elsősorban könyvein keresztül törekszik. Jézusról szóló munkáját máris számos nyelvre lefordították, és eddig harminöt országban jelentették meg.

A magyar kiadást tavaly október 31-én – történetesen a reformáció emléknapján – mutatták be. A Szent István Társulat első kiadásban tízezer példányban jelentette meg a könyvet, ebből háromezer az első három nap alatt el is fogyott. Jelenleg mintegy harmincezernél tart a példányszám – világszerte pedig 2,5 milliónál. 2008. február 12-én Róza Huba római katolikus és Szűcs Ferenc református professzor, valamint a kitűnő fordítást készítő Rokay Zoltán társaságában, a Biblia évéhez kapcsolódó kerekasztal-beszélgetés során mutathattam be a könyvet.

Kettős természet

A mű nem a hagyományos értelemben vett Jézus-könyv, hanem biblikus krisztológia. Szerzője elsősorban nem bibliakutató, hanem rendszeres teológus. A „kettős természet” kifejezést ezúttal azonban nem Jézusra alkalmazom (hogy tudniillik ő valóságos Isten és valóságos ember), hanem a szerzőre. Tisztesség ne essék szólni, ő valóságos professzor és valóságos pápa. Otthon érzi magát a katedrán, ugyanakkor óhatatlanul kötődik személyéhez az „ex cathedra” megfogalmazás. Ezért aztán már könyve előszavában siet leszögezni: „Mindenki szabadon elmondhatja nekem.” Csupán minden tudós szelíd vágyát teszi hozzá ehhez: „Mindössze a rokonszenvnek azon megelőlegezését kérem az olvasóktól, amely nélkül nem létezik semmilyen megértés” (18. o.). Evangélikus újszövetséges teológusként készséggel teljesítem ezt a kérését.

Egy korábbi prospektus tanúsága szerint a kiadó eredetileg csak a pápai nevet akarta a borítóra tenni, hiszen Róma püspöke nem szokta a világi nevet használni. Ám kifejezetten örülök, hogy a XVI. Benedek és a Joseph Ratzinger név egyaránt szerepel a cím fölött. Ezzel együtt előfordulhat, hogy amit Ratzinger írt, azt sokan a pápa megnyilatkozásaként fogják olvasni.

Kinek szól?

Aligha meglepő, hogy a könyvvel a világi sajtó, sőt még a bulvármédia is bőbeszere foglalkozik. Önmagában talán nem baj, hogy egy igényes teológiai munka ilyen kapukat is kinyit. Ebben a közegben szívesen neveztek a könyvet „Ratzinger-kódnak” is, mondván, hogy itt a pápa az Újszövetség talán egyedül hiteles olvasatát kínálja. Egy ironikus kommentár pedig ezt a címkét akasztja a műre: „Ez lesz az év legkevésbé olvasott bestsellere”... Az eddigi tapasztalatok alapján azonban igenis bőbeszere adódnak értő olvasók. Azt nehéz megmondani, hogy ők milyen körből jönnek. Kezdek és haladók, a szélesebb nagyközönséget képviselő és szakteleológusok nyilván egyaránt tartoznak közéjük.

Joseph Ratzinger könyvének természetesen sok előzménye van, hiszen immár kétszáz éve sorra születnek a különböző Jézus-könyvek. Ezek Jézust sokszor mint forradalmárt, szociális elkötelezettségű embert vagy éppen nagy etikai gondolkodót, sőt olykor – a valóságtól immár teljesen elszakadva – mint Mária Magdaléna szeretőjét vagy akár mint homoszexuális személyt mutatják be. E művekről joggal állapítja meg a pápa, hogy „azok sokkal inkább a szerzők és ideáljai fényképei, semmint egy elmosódott ikon feltárásai” (10. o.).

Némely kritikus megjegyzi, hogy a pápa ifjúkora olvasmányaihoz, egy pre-kritikus korszak Jézus-ábrázolásaihoz tér vissza. Ők azonban nem veszik észre, hogy a szerző a legújabb kutatások eredményeit is szinte észrevétlenül bedolgozza művébe. Ennek nyomán Jézus-könyvét a tudományos igényesség és az olvasmányosság szerencsés találkozása jellemzi.

A módszer

A bibliaértelmezésben a 20. század dereka óta polgárjogot nyert az úgynevezett történeti-kritikai írásmagyarázat. Ez azt jelenti, hogy a tudományos vizsgálat keretében a kutatók a szöveg kialakulási folyamatát vizsgálják, hangsúlyt fektetve az egyes közbülső fázisokra. Kiindulásként Ratzinger is használja ezt (a történeti-kritikai módszer a keresztény hit

alkatából kifolyólag nélkülözhetetlen”, 12. o.), ám ezzel együtt fontosnak tartja, „hogy felismerjük a történeti-kritikai módszerek a határait” (13. o.).

Mindez Ratzingernél korántsem a tudományosság feladását jelenti, csupán azt, hogy a bibliaértelmezésben az elmúlt évtizedekben elterjedt diakrón módszerrel szemben a szinkrón szemléletet érvényesíti. Vagyis érdeklődése elsősorban nem a szöveg kialakulásának a folyamatára – benne a szóbeli hagyomány, majd a különféle írott variánsok sokféleségére – irányul, hanem az írás jelenlegi formájára. Ebben segítségére van az Amerikából indult úgynevezett kánoni exegézis, amely az egyes szövegeket a Biblia egészének összefüggésében értelmezi. Ennek nyomán azt vallja, hogy a bibliai szöveg szent és ilhettett volna nemcsak a szerzők, hanem az olvasók inspiráltságából is adódik, hiszen ez a diakrón felfogás „az Írást abban a Lélekben akarja megérteni, amelyben írták” (14. o.). A hitet nélkülöző, tudományoskodó szemlélet fölött ezek a szavakkal mond ítéletet: „A tudományos exegézis látszólagos eredményeiből szőtték a legrosszabb könyveket, amelyek lerombolják Jézus alakját, és szilánkra török szét a hitet” (46–47. o.).

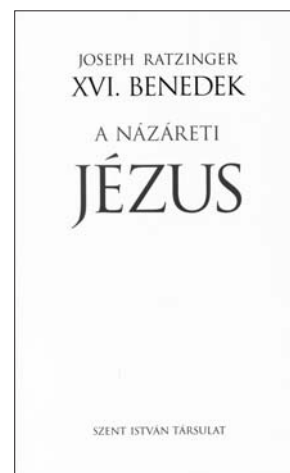
A mű tudományosságára az úgynevezett „második naivitás” jellemző. Sok radikális teológussal szemben, akik a szöveget ugyan szétszedik, ám összerakni már nem képesek, ki meri és ki tudja jelenteni: „Hitelt adok az evangéliumoknak” (17. o.). Ugyanakkor a legmodernebb nyelvi pragmatikai kutatásoknak megfelelően mutat rá a szöveg belső dinamikájára, az úgynevezett intertextualitásra, a széles asszociációs mezőre, amely „a hallgatót mozgásba hozza” (167. o.).

Jézus-könyvével Joseph Ratzinger – talán pápai tekintélyével is élve – a modernista írásmagyarázatot kívánja visszaszorítani, hogy ezzel aztán Jézust mintegy visszaadhassa az egyháznak.

A hit mindig egyszerű

„A hit mindig egyszerű” – mondta egy beszédében XVI. Benedek pápa. Jézus-könyve is erről tanúskodik. A veretes teológiai formulákat olykor felváltja a prédikáció vagy a katekézis nyelve. Áruklódó, hogy egy gondolatmenetet

ezekkel a szavakkal vezeti be: „További elmélkedéseinkben felismerjük majd...” (88. o.). Egyszerű és közérthető stílusban vall a legfontosabbról: Jézusnak az Atyához való viszonyáról. Így helyezi krisztológiai összefüggésekbe a Hegyi beszédet, azon belül is a boldogmondásokat vagy a Miatyánkot. Meggyőződéssel vallja, hogy azok, a maguk egyszerű nyelvvel, Jézus titkára derítenek fényt.

Mindeközben nagy tisztelettel beszél a zsidósághoz való viszonyról. Jézusról azt vallja, hogy ő „Izrael Istenét vitte el a népekhez” (108. o.), a zsidó vallásról pedig azt, hogy az nem előzménye a kereszténységnek, hanem integráns része. Termékeny dialógust folytat Jacob Neusnerrel, az Egy rabbi Jézussal beszél című könyv szerzőjével.

Társadalmi kérdések

Az „elmélkedésbe” hajló nyelvezet nem zárja ki azt, hogy a pápa konkrét társadalmi kérdéseket is érintsen. Így adja egyebek mellett a marxizmus és egyéb totalitárius rendszerek kritikáját, de ugyanígy bírálja a modern nyugati társadalmak pusztán technikai-anyagi elvekre épülő segélyezési gyakorlatát is, amely „a mindent jobban tudás kevélységével” mellőzi Isten (44–45. o.). A kapitalizmus legfőbb veszélyét abban látja, hogy „az embert áruvá alacsonyítja” (94. o.). Az irtalmas samaritánus példázatot elemezve „Afrika kirabolt és kifosztottan faképnél hagyott” népeiről szól (172. o.), más helyen a fegyverkereskedé-

lem és a kábítószerek démonikus voltára utal (146. o.), de szava van a szexturizmusról (94. o.) és általában a globalizációról is (172. o.), egy helyen pedig a bencés kolostorok békéjét és Csernobilt mint „az Isten-hiány sötétjének rabságában sínylelő teremtés megrendítő képét” állítja szembe egymással (41. o.).

Ökumenikus szempontok

E Jézus-könyv: ökumenikus munka. Meglepő, hogy a pápa kerüli azokat az ekkleziológiai kérdéseket, amelyekben feszültség mutatkozhatna az egyes egyházak tanítása között. A „két tudóval kell lélegezni” szellemében nyit a keleti egyházak felé, egyebek mellett az ikonológia hangsúlyozásával (34–35. o.). Feltűnően sokszor támaszkodik protestáns bibliakutatók felismeréseire. Könyvének akár azt az alcímet is adhatta volna: „ahogy egy pápa olvassa a Bibliát”. Ez a lelkiület egyrészt a szentírási üzenet iránti alázat miatt megkapó, másrészt pedig azért, mert nem kevesebbet demonstrál, mint hogy az egyház tanítása nem áll fölötté a Bibliának.

Számunkra, protestánsok számára is teljességgel vállalható az, ahogyan Ratzinger a megízelt embereket jellemzi: „Olyan emberek, akik nem hivalkodnak teljesítményeikkel Isten előtt. Önmaguk szemében nem úgy tűnnek föl, mint Isten egyenjogú üzletfelei, akik megfelelő jutalomra tartanak igényt tetteikért” (77. o.). A korábban említett intertextuális megközelítése „a Szentírás önmagát magyarázza” lutheri elvét idézi fel. A példabeszédek elemzése kapcsán pedig valószínűleg bár ki nem mondva – eljut az ugyancsak Luther nevével fémjelzett keresztteológia közvetlen közelébe: „a kereszt misztériuma belülről van beírva a példabeszédek természetébe” (168. o.).

Csak remélni lehet, hogy ez a könyv közelebb hozza egymáshoz Jézus mai tanítványait. Szerzőjében a katolikus egyház XVI. Benedek pápát tiszteli. Evangélikusként elsősorban Joseph Ratzingernek, a hívő tudósoknak a munkáját köszöntöm.

■ FABINY TAMÁS

Joseph Ratzinger (XVI. Benedek): A názáreti Jézus. Szent István Társulat, Budapest, 2007. Ára 2600 forint.

KÉSZÜLÜNK A NŐK VILÁGIMANAPJÁRA – MÁRCIUS 7.

Egy ország – megosztott nemzet

„Szökkenő árnyak, sánta nyomorék, betegséggel beszótt házak, szüntelen mély fájdalom, alvás nélküli álom, minden tető egy sötét szárny, mely árnyat vet, vagy átkot szór” – Guyana költője, Martin Carter jellemezte e szavakkal hazáját 1977-ben. Micsoda ellentét van az általa vetített borús kép és a száz évvel korábban élt viktoriánus író, Anthony Trollope elragadtatott szavai közt: „trópusi paradicsom, igazi karibi álom, óceánon túli éden”!

Vajon kinek van igaza? Sajnos mindkettőjüknek. Guyana természeti szépsége ma is lenyűgözi az odalátogató turistát. Martin Carter azonban nem erről beszélt, hanem hazája akkori politikai és gazdasági helyzetét jellemezte rendkívül találóan. A kép nagyon sötét, de a hetvenes évek szocialista diktatúrája, az „alvás nélküli álom” ilyen volt Guyanában: béműt, szüntelen fájdalom.

Sajnos a helyzet azóta sem sokat javult. Igaz, az 1992-ben lezajlott szabad választásokkal megszűnt a kommunista önkényuralom, az emberek életszínvonalja azonban csöppet sem emelkedett. Sőt, ahogyan előző számunkban olvashattuk, Guyana a Dél-Amerikai kontinens egyik legerősebb országává maradt. A lakosság 35%-a a szegénységi küszöb alatt él, 21%-a pedig egyenesen nincstelenség számát. Különösen az őslakosok, az indiánok tartoznak a társadalomnak ehhez a lecsúszott rétegéhez.

A közgazdászok ezt a helyzetet egyértelműen a hosszú gyarmati idők, illetve a Burnham elnök diktatórikus vezetése alatt meghonosított szocialista gazdaságpolitika káros következményének tartják.

Alig kötött ki Kolumbusz 1499-ben Guyana partjainál, máris megjelentek a nagyhatalmak, hogy elfoglalhassák az Amazonas és Orinoco folyó közé eső területeket. Holland, francia és brit csapatok küzdöttek egymás ellen, hogy megszerezhessék a tulajdonjogot Dél-Amerika eme ásványkincsekben igen gazdag tája felett. Az 1816-ban született londoni békeszerződés alapján osztot-

ták fel a területet három külön államra (a határok ma is ugyanott vannak). A keleti rész francia kézbe került, a középső a hollandoké, a nyugati sáv pedig az angoloké lett, majd 1831-ben koronagyarmattá vált.

Az európai telepesek már korábban cukornádültetvényeket telepítettek, majd Afrikából hurcoltak be rabszolgamun-

kasokat. Amikor – mint minden brit gyarmaton – itt is felszámolták a rabszolgaságot, az afrikai népesség a városokba telepedett át, és bányákban kezdett dolgozni. Az elhagyott ültetvényekre a tulajdonosok portugál, kínai és indiai „szerződéses munkásokat” hoztattak be. Itt gyökerezik az a társadalmi megosztottság, amelyről minden guyanai gazdasági szakember és szociológus beszél napjainkban is. Nem csupán a gyarmatosítók módszere volt, hogy az „oszd meg és uralkodj” elve alapján erőtlenné tegyék a függetlenség kivívásához elengedhetetlen nemzeti összefogást, hanem a szocialista diktatúra is kijátszotta egymással szemben a különböző népcsoportokat. Ennek következtében az ország politikai élete ma is – illetve a britektől 1966-ban kivívott függetlenség óta – két nagy párt, de igazából két etnikum, az afrikaiak és az indiaiak állandó vetélkedéséből áll.

Az 1992. évi szabad választások óta úgy tűnik, hogy a helyzet konszolidálódik. Bharat Jagdeo jelenlegi államelnöknek még sincs könnyű dolga: az etnikai konfliktusok nehezítik a rend és a békeség fenntartását, miközben az országban olyan kormányzást kell megvalósítani, amely tiszteletben tartja az emberi jogokat, és ügyel az igazságszagra. Bár most a többségi lakosságnak, az indiaiaknak a pártja, a PPP (People's

Progressive Party) irányítja az országot, a gazdasági hatalomban még mindig érzékelhető az etnikumok közötti megosztottság. A közhivatalok – beleértve a rendőrséget és a katonaságot – a feketék kezében vannak; kínaiak felügyelik a kereskedelmet, a pénzpiacot, az indiaiak pedig változatlanul a földeken dolgoznak.

Mindezek ismeretében kissé dissonánsan cseng az ország címerének jelmondata: „One people, one nation, one destiny” – egy nép, egy nemzet, egy sors. Minden év február 23-án rendezik meg a guyanaiak a Mashramani ünnepeit. Ilyenkor karneváli hangulat van Georgetown utcáin, az emberek jelmezbe öltöznek, így emlékeznek meg függetlenségük kivívásáról. Ünnepelnek, de mégsem együtt. Több európai szemtanú beszámolója szerint az afrikai meg az indiai táncosok egyikeknek minél távolabb kerülni egymástól. Az ünnep elnevezése az arawak indiánok szóhasználatából ered. (Ők gyakoroltak hasonló rítusokat a termények betakarítása idején.) Jelentése: „a jól végzett dolog”.

Úgy tűnik, ettől a sikertől Guyana még távol van. Függetlenségét elérte ugyan, de az „óceánon túli éden” földjére még számtalan feldolgozatlan etnikai feszültség, megoldatlan gazdasági feladat vet sötét árnyékokat.

■ B. PINTÉR MÁRTA

Karneváli hangulat a Mashramani ünnepen

Régi kincsek újra a líceumban

Felbecsülhetetlen értékű könyvritkaságokat, középkori eredetű kódexlapokat és -töredéket kapott vissza nemrégiben a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és az Evangélikus Konvent Könyvtára és Levéltára a Fragmenta Codicum akadémiai kutatócsoport restaurátori műhelyéből.

A líceum Sopron legrégebbi, ma is működő iskolája, amelynek első épületét a Hummel Kristóf akkori polgármester által 1557-ben adományozott telekre emelték. Érdekességként említhető, hogy a helyi evangélikus gyülekezet hivatalosan csak néhány évvel később, 1565-ben jött létre. Csaknem negyed évszázados békés fejlődés után az újjáéledő ellenreformáció arra kényszerítette a városi tanácsot, hogy váljék meg az evangélikus vallású tanároktól, akik csak az 1606-ban kötött bécsi békével térhetek vissza.

A városi tanács ekkor mint presbitérium az egyházközség élére állt, s a rendelkezésére bocsátotta az iskola fenntartásához szükséges eszközöket. A 17. század végét Sopron már úgy élte meg, hogy két virágzó evangélikus gimnáziuma is volt. Az ellenreformáció azonban csaknem minden joguktól megfosztotta az evangélikusokat. 1681-ig még protestáns házi nevelőket sem alkalmazhattak! Ezt az állapotot az ugyanabban az évben megtartott soproni országgyűlés szüntette meg, s a következő esztendőben újra megnyílt az evangélikus gimnázium, amely a hazai tanintézmények között kiemelkedően sokat tett a magyar nyelv ápolása érdekében.

Az evangélikus konventet és az iskola könyvtárát 1824-ben egyesítették. Az állomány jelenleg negyven ezer kötetből áll, negyvennégy ősnymotvány mellett számos könyvritkasággal is büszkél-

kedhet. A most Sopronba került kódex-töredékeket az mentette meg az enyészettől, hogy Gutenberg követői igen takarékos mesterek voltak, és a nyomtatott könyvek, illetve levéltári akták könyvkötő anyagaként a korábbi könyvtöredékek hasznosíthatónak ítélt

FOTO: KOCSIS LASZLO

darabjait is felhasználták. Így számos középkori kódextöredéket az új könyvek táblalaborításába raktak. (Érdekességként említem: Spanyolországban a mi-nap ennek a „spórolós” nyomdásztechnikának köszönhetően találták meg VI. Sándor pápa 1473-ban írt bulláját, amelyben meghirdette, hogy akik anyagilag hozzájárulnak az Oszmán Birodalom elleni kereszties hadjáratához, néhány főbenjáró bűn kivételével teljes bocsánatot nyernek.)

A takarékoskodást amúgy a papír magas ára indokolta, noha papírmalmok hazánkban is működtek; az elsőt Lőcsén létesítették. Alapításának dátuma ismeretlen, csupán azt tudjuk, hogy 1530-ban

leégett. Abban az időben a papírmalmok alapításához uralkodói engedély kellett. Báthory István fejedelem 1573. március 12-én az erdélyi Szeben város papírgyártó műhelyének alapítási engedélyében ezt a napjainknak is szóló megjegyzést írta: „A tisztségviselők feladatához legméltóbb és leginkább illő dolognak tartjuk elméjüket minden buzgalommal és igyekezettel arra irányítani, hogy a köz ügyét a magánosé fellett állónak tekintsék, s inkább a társadalom közös szükségleteiről gondoskodjanak, mint a magukéiról.”

De térjünk vissza Sopronba – ahol minden bizonnyal vannak olyan könyvek, amelyek a szebeni vagy a löcsei papírból készültek. A líceum könyveiben rejtőzködő kódextöredékek felkutatása már az 1940-es években elkezdődött, és 1947-ig több mint háromszáz töredéket restauráltak is az Országos Széchényi Könyvtárban. Ez a munka az 1970-es években folytatódott, amely során a törékeny kódexlapokat restaurátor választotta le a nyomtatott könyv kötéséről vagy az aktáról. A megfelelő tartósítást után az írás alapján meghatározták a töredékeken olvasható mű szerzőjének nevét, a kódex címét és a töredék keletkezési helyét.

A felbecsülhetetlen értékű, kézzel írott művekből származó töredékek egyebek mellett Arisztotelész, Vergilius, Suetonius és Szent Bernát műveiből származnak, de egy eredeti Gutenberg-töredék is akadt, amely egy 1647-ben készített számadáskönyv kötéséből került elő. A kutatás több Biblia- és bibliakommentár-töredéket is felszínre hozott. A ritkaságokat a Biblia éve alkalmából a soproni lábas ház kiállítótermeiben mutatják be.

■ JEZSÓ ÁKOS

Egyesületet alapítottak az egyházi muzeológusok

Evangélikus kezdeményezésre – dr. Harmati Béla Lászlónak, az Evangélikus Országos Múzeum igazgatójának és dr. Kertész Botond tudományos munkatársnak a meghívására – muzeológusok és múzeumi szakmunkatársak gyűltek össze az ország legkülönbözőbb részeiből február 12-én a Deák téri evangélikus gyülekezet nagyszobájában.

mélyként érdek-képviselői szerv jött létre. A megalakulás előzményeként említhető, hogy korábban református indíttásra Debrecenben az egyházi levéltárosok, katolikus kezdeményezésre, pannonhalmi bejegyzéssel pedig az egyházi könyvtárosok alakították meg egyesületüket. Az újonnan alakult szervezet célja

FOTO: BEZESSY SZABOLCS

A katolikus, református, evangélikus és szerb ortodox egyházi múzeumok képviselőiben megjelent szakemberek közgyűlésükön megalakították az Egyházi Muzeológusok Egyesületét. Az elfogadott alapszabály értelmében budapesti székhellyel bejegyezve jogi sze-

a magyarországi és a határon túli egyházi múzeumokban dolgozók szakmai együttműködésének elősegítése, a tudományos és a gyűjtőkori munka támogatása. A közeljövőben a tervek szerint közhasznú egyesületté alakulnak.

■ KÓHÁTI DÓRA

Könyvmissziói nap harmadszor

„Elmélyülés és a magamra találás gyönyörűsége”: az olvasás lelki titkairól

Extrovertált, a világra és a külső eseményekre figyelő, ingeréhes fogyasztói kultúrában élünk. Minden „jót” kívülről várunk, lehetőleg gyorsan és erőfeszítés nélkül. Hiányzik a késleltetési és kivárási képesség, az azonnaliság mohó követelménye sürgeti a friss élményeket. Ez a hedonista attitűd úgy „fogyaszt”, hogy nem „emészt”, mert a feldolgozó belső folyamatokra már nincs ideje. Az óriás-csecsemővé degradálódó konzumember enni, venni akar, mindent megszegezni, bevenni, megenni, elfogyasztani. Mohóságát kiszolgálja a vizuális információdömping, mely automatikusan az agy mélyére szállítja az információkat, gondolkodni sem kell, csak befogadni, bevenni, bármiről is legyen szó. A megemésztő feldolgozás lelki szintű beépítő folyamatát ezernyi akadály nehezíti.

Komputeromorf világunk a számítógépek csodálatos kapacitását kínálja játékkal, kapcsolatpótlékkal, munkaeszköz gyanánt. A személyesség és közvetlenség az emberi kapcsolatokban már-már

külső manipulációktól. Ezek a lélekmentő-övek a könyvek, mentálhigiénés gondozó útjuk pedig az olvasás.

Száz pszichológusjelöltet kérdeztem meg arról, miben látják az olvasás szerepét napjainkban a vizuális kultúra csábításának vonzásában, és hogy melyek voltak számukra a nagy hatású olvasmányélmények.

Megrendítő válaszok tanúskodnak arról, milyen nagy szükségünk van a befelé fordulásra, elmélyülésre, önreflexív lelki munkára, szellemi aktivitásra. Mindezt az olvasás indíthatja el, amely újratemető képzeletünket aktivitásra gerjeszti, érzelmi tudatunkat azonosulásra mozdítja, beleérző átélésen alapuló élményeinket katarzishoz juttathatja.

A számos értékes eredményről az előadás ad árnyalatos képet, reménységre nyitva értelmiségi mivoltunk lankadó erőt, bizonyítja azt, hogy a könyv és az olvasás a szellemi autonómia megőrzésének fontos eszköze, mely megvéd a tunyulódó tudat konzumista renyhességétől,

írás nyit meg szellemünk mozgásterében, megerősítve bennünk az életben tartó „szent hármast”, a hit, remény, szeretet triádját.

Ha olvasunk, belvilágunk felé indulunk, belemerülünk az időtlen tudat alkotó folyamataiba, katarzishoz jutunk, erőt merítünk, és megújulunk. Sok egyéb mellett ezért is szükségünk van könyvekre és olvasásra.

Ez lehet a pszichológia friss üzenete, mely a könyvek szeretetére, az olvasás gyönyörűségére világít rá.

■ PROF. DR. BAGDY EMŐKE

Előzetes a Károli Gáspár Református Egyetem Pszichológiai Intézete tanszékvezető egyetemi tanárának a Könyv a családban, könyv a családdért című, a Könyvmisszió – gyülekezeti irat-terjesztők és keresztyén könyvesboltok harmadik szakmai napja keretében elhangzó előadásából.

További előadások: Galsi Árpád: 2008 a Biblia éve; Miklya Luzsányi Mónika: Biblia és játék. Kiscsoportos műhelytémák: Szervezz programot a Biblia évében!; Biblia és játék, gyakorlati kérdések; A gyülekezeti könyvterjesztés könyvelési, számviteli kérdései; Kis helyen nagy lehetőségek – könyvasztal elrendezése, kiskarrendezés.

Közreműködik a Szövetség zenekar.

Helyszín: Lónyay Utcai Református Gimnázium (Budapest IX., Kinyási u. 1-7.)

Időpont: 2008. március 1., szombat, 9.20 és 17 óra között.

A helyszínen számos keresztyén könyvkiadó 20% engedménnyel kínálja kiadványait.

A konferencián való részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött! Jelentkezni lehet a <http://www.konyvmisszio.hu/> honlapcímen vagy a szervező kiadóktól kapott jelentkezési lapon.

Díjazták a bonyhádi minőséget

A Dél-dunántúli Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége tavaly hét kategóriában hirdetett pályázatot a Dél-dunántúli Minőségi Díj elnyeréséért. A 2002 óta kiosztott kitüntetésre éveken át nagy- és középvállalatok pályáztak, 2007-ben azonban a szövetség nonprofit szervezetek előtt is kinyitotta a kaput. Dr. Kéri István, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara elnöke úgy fogalmazott, hogy „nem elég a szellemi terméket létrehozni, azt a piacra is ki kell vinni, ehhez pedig az oktatás alapvető kérdése”.

2007-ben a díj úgynevezett „közszolgáltatási, közigazgatási és oktatási, mérettől független” kategóriájának nyertese – négy pályázó közül – Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium lett. A kitüntetést Ónodi Szabolcs, az intézmény igazgatója (balra)

FOTO: MÁTÉ REKA

vette át dr. Beréti Zsoltól, a Tolna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara titkárától február 15-én Pécsen.

■ MÁTÉ R.

FEBRUÁR 28.: A FINN KULTÚRA NAPJA

Az ezer tó országából

Az immár több mint két évtizede működő Kalevala Baráti Kör tavaly év végén Milliő tülevél erdeje címmel kortárs finn szerzők műveiből összeállított antológiát jelentetett meg.

Finnország 2007-ben ünnepelte függetlenné válásának 90. évfordulóját; ez jó alkalom volt arra is, hogy a baráti kör országos műfordítói versenyt hirdessen. Ezen kortól, foglalkozástól és lakóhelytől függetlenül bárki részt vehetett, aki kedvet és tehetséget érzett a fordításhoz. A pályázatra beérkezett jellegű munkákat szakavatott zsűri bírálta el, majd a megbízott szerkesztők egy kötetre valót válogattak belőlük. Az antológiában felváltva követik egymást a novellák és a versek – ez utóbbiak közül néhány két fordításban is olvasható. „A szürrealistól az átélhető valóságig, a természet szinte tapintható közelségéig sokféle hangulatot varázsolnak elénk e művek, s reméljük, bepillantást nyújthatunk a mai finn próza és líra világába e kis válogatáson keresztül” – írják a szerkesztők a könyv előszavában.

A szervezők a pályázat kiírásával egyben tisztelegni is kívántak a 2005-ben el-

Millio tülevél erdeje

hunyt Szopori Nagy Lajos emléke előtt, aki számos finn irodalmi alkotás kiváló magyar fordítója is volt.

■ BODAZS

A kiadvány beszerezhető a Kalevala Baráti Kör elnökétől, Outi Karanko-Paptól az 1/316-8845-ös telefonszámon.

Harmat Kiadó

Kálvin Kiadó

Luther Kiadó

zavaró kényelmetlenségként tűnik fel, jobb, „praktikusabb” a személytelen találkozás védelmébe bújni, érzelmi sebekről védetlen kommunikálni.

Ebben a világban szükségszerű ellentétek, mintegy kiegyenlítő erők gyanánt élnek azok az ingerforrások, amelyek nem kifelé, hanem saját belső, kimeríthetetlenül gazdag belvilágunk felé nyitnak szabad utat, introvertálnak, elmélyülést kívánnak, saját alkotó és újratemető lelki „izomzatunkat” edzik, megvédének a szellemi eltunyulástól és az előcsúszalt gondolatok kényszerű „benyelésétől”, a

és felelős állásfoglalásra képes, edzett lelkét segít életben tartani bennünk.

Személyesen is szólnom kell az örök írásnak, a Bibliának a lelki erőtöltő, megtartó szerepéről. Az Újtestamentum példázatainak nyelvében mindnyájunknak fel kell ismernünk a „jobb agyfélteke” érzelmi tudatához szóló üzeneteinek hatalmát, a „kozmosz tudat” mindennapi kenyerét, a spirituális intelligencia folyamatainak nélkülözhetetlen táplálékát. Az agyműködéstől a legmagasabb szintű spirituális élményekig terjedően követhetjük azt az utat, amelyet az örök

FEBRUÁR UTOLSÓ VASÁRNAPI

Építkezés hat évtizeden át

Száznegyven éve omlott be az épülő bazilika kupolája

Budapest egyik nevezetessége a Szent István-bazilika, de talán kevesen tudják, hogy a telken, ahol most ez a pompás templom áll, korábban – 1786 tavaszától – a Hetz-Theater („heccszínház”) várta állatviadalaival az érdeklődőket. Bár a kortársak közül sokan tiltakoztak a véres mulatság ellen, a tulajdonos *Tuschl Sebestyén* a bérleti idő tíz évét zavartalanul kihasználhatta.

A városi tanács 1796-ban tűzveszélyességre hivatkozva lebontatta. A telket elárverezték, és *Zitterbarth János* egy kis templomot épített rá az 1790 – II. Lipót koronázása – óta Lipótváros nevet viselő városrészben. Azonban az 1817-ben elkészült mű építészetileg hagyott némi kívánnivalót maga után; ennek következtében harminc évvel később életveszélyesnek minősítve be kellett zárni.

A megrokkant épületet a szabadságharc idején eltalálta egy ágyúgolyó, leégett. A városi tanács a helyére egy nagy, reprezentatív templom építését határozta el, amelynek majd a világ is csodájára jár. Tulajdonképpen már az építésnek is csodájára jártak, hiszen kerek hatvan évig tartott... Közmondásos is lett: „Megadom, majd ha elkészül a lipótvárosi bazilika!” – mondta tréfásan az adós, akinek esze ágában sem volt visszafizetni tartozását. Vagy éppen Luca székéhez hasonlították, amikor az „úgy készül, mint a bazilika...” hasonlatot használták a pestiek.

A terveket *Hild József*, az akkor legkeresettebb pesti építész készítette, és az ő irányításával kezdődtek meg 1851-ben a kivitelezési munkálatok. (Az idős mester statikai tudományának fogyatékosságát csak jóval később állapították meg a szakértők.) Az egész országban gyűjtött pénzügyi felhasználásával egyre magasabbra kúsztak a falak; időközben 1867 áprilisától *Hild József* halála miatt *Ybl Miklós* lett az új építészvezető. A ta-

pasztalt építész komoly aggodalmát fejezte ki a városatyáknak a kupola stabilitását illetően. A vezetők azonban egyszerű aggályoskodásnak minősítették a figyelmeztetést, és parancsba adták a mesztereknek, hogy titkolják *Ybl* figyelmeztetését, ne zaklassák fel a kedélyeket, a fő az, hogy haladjon a munka.

1867 novemberében esős, viharos napokat élt meg a város, és gyanús repedések jelentek meg a kupolát alátámasztó pillérekben. Bizottságot hívtak össze, hogy felülvizsgálják az egyre idegesebb *Ybl* jelentései által vázolt helyzetet. A ki-rendelt szakértők azonban csak január hetedikén látogattak el a helyszínre, hogy az állványokon fejüket vakargatva és hümmögve felszólítsák az építész, dolgozzon ki tervet a kupola beomlásának megakadályozására.

Egy héttel később újabb repedéseket észleltek a munkások a teherhordó oszlopokon. Az építészvezető kijelentette, hogy a kupola menthetetlen, nincs más hátra, meg kell várni, míg magától összedől. A magisztrátusnak sem volt jobb ötlete, így deszkapalánkkal vették körbe az épületet, mindenkit eltiltottak a közeléből, és éjjel-nappal őriztették a kíváncsiskodók távol tartására.

A katasztrófa nem sokáig váratott magára. 1868. január 21-én éjjel erős szélvihar vonult végig Pesten, amely annyira megviselte az épületet, hogy *Ybl* kora reggel sietett a városházára jelenteni: nem sok idő kell a teljes beomláshoz. A városi tanács újra szakértői bizottságot rendelt ki, hogy a helyszínen győződjenek meg a hír megalapozottságáról. Ám a megbízott tagok most sem

kapkodták el a szemlé: délután három órára tűzték ki az időpontot. S mielőtt a hármat elütötte volna az óra, iszonyatos robajjal beomlott a kupola.

Háromszáz ablak tört be a környéken, a légnyomás ereje itt-ott még az ajtókat is kibillentette a helyükről. A hatalmas robajtól a szomszédos plébániaházban lévő iskola nebulói ijedtekben a

pad alá menekültek. Tódultak is a helyszínre a városlakók, hogy megnézzék a katasztrófát, és kifagassák az egyetlen szemtanút, egy pékinast, akinek az ijedelmén kívül nem esett nagyobb baja.

A szakértők természetesen próbálták kivizsgálni a tragédia okát, és több dolgra tudtak következtetni. A tervekben szereplő számítási hibák mellett a taka-

A bazilika épülete a Bajcsy-Zsilinszky útról

rékosság is fő ok lehetett. Ahogyan az akkoriban szokás volt, az országos gyűlés során néhány adakozó nem pénzben járult hozzá az építkezéshez, hanem anyaggal – terméskövel, bontási törmelékkel, téglákkal. Ezeket a különböző formájú és szilárdságú anyagokat aztán az üregeken felfalazott pillérekbe szórták.

Újra kellett hát mindent kezdeni – *Ybl Miklós* átdolgozta az eredeti terveket. Így a mai épület kelet-nyugati homlokzata *Hild József* klasszicista felfogását tükrözi, míg a főhomlokzat és a Bajcsy-Zsilinszky útra néző hátsó homlokzat *Ybl* neoreneszánsz architektúráját.

Az eredeti adományozók többsége már nem is élt, gyermekeik is tisztességes édesapák és édesanyák lettek, de a bazilika még mindig nem volt kész. Közben-közben a pénz is elfogyott, ilyen vagy olyan okból meg-megállt a falazómunka, és 1891-ben, hetvenhét éves korában a második bazilikaépítő mester is elhunyt. *Kaiser József* vette át a munkálatok irányítását, és 1906. december 8-án ünnepélyes keretek között helyére illeszthették a zárókövet. Maga a király, *Ferenc József* is ott volt a ceremónián.

A templom nem bazilikás elrendezésű, építészeti szerkezetét tekintve nem bazilika, de 1931-ben „basilica minor” rangra emelte a Szentszék. 1947-ben leégett kupoláját országos gyűjtésből hamarosan helyreállították. 1971 óta a bazilika a Szent Jobb végleges őrzési helye. *Dr. Paskai László* bíboros, esztergomi érsek 1987. augusztus 20-án felszentelte a Szent Jobb-kápolnát; itt helyezték el nagy királyunk ereklyéjét, mely azóta is látogatható.

■ BODA ZSUZSA

Forrás: Buza Péter: Készülünk a régi Pesten. Multidéző barangolás szövegben és rajzban. Panoráma, Budapest, 1986.

Ha az ember utcára lép, ellenőrzi pénztárcáját, bankkártyáját, lábán az azonos színű zoknikat. A legelső helyen újságot vesz. A pénztárnál hosszú sor áll, de várakozás közben szívesen nézelődik. Háborítatlanul fürkészheti a közelben állók arcát, sminkjét, frizuráját. Ellesheti az apró hangfoszlányokat, a mini élettörténet-darabkákat. Nem kell a televízió vagy a rádió szappanoperáira fanyalodnia. Itt zajlik az igazi életshow a pénztárgepek árnyékában s túl a pénzrabló automaták körül, a kijáratban áruikat, szolgáltatásaikat reklámozó vigécek körül, az utca forogtagában, a keskeny járdán, amelyet még a reklámtáblák, a gyümölcsös rekeszek s a kijáratához kötött apró (?) kutyusok is leszúkitenek.

Az ember kint van az utcán, sétál tovább, üzletről üzletre jár, amelyek folyton tönkremennek, gazdát cserélnek, s azonnal a legújabb designba öltöznek, kerül, amibe kerül, futja az alaptöke csak erre a célra elkülönített részéből. Posztízé stílusban tők egyformán másrmilyen mind. A divatcégek koncepciótervezői fittyet hánynak a nőmozgalmisok határozott, sőt fenyegető tiltakozásaira, s hirdetésekben fiatal, csinos, érettségizett eladólányokat keresnek – s találják is. Többnyire egyetemi hallgatókat, rész- vagy hétvégi munkaidőben, akik pár évig a tanulmányi kölcson kiegészítésére vállallnak munkát. S itt nem kell hajnali hatkor kelni, a vevők után takarítani, ablakot mosni. Frissen sminkeltek, magas homlokukból hátra, lófarkba fésülük vagy valamivel lazábbra kötik a hajukat, a cég legújabb ruháit reklámozzák magukon. Kellemes zene szól, vagy a célközönséghez, a divatáruhoz éppen passzoló rap, technó vagy metál.

Az embert e helyekről kinézik, itt csupa tini turkál a szakadt, tépett, ilyen-olyan festékbe mártott, majd mesterségesen koszolt, koptatott, meggyűrt rongyok között. Összesúgnak a háta mögött, vihognak, kihívóan viselik mezelen köldöküket, csokin-kólán növesztett hasukat, szoláriumbarna bőrüket. Az ember mosolyog magában, mert nem tudja igazán megbotránkozni, hiszen ő is volt fiatal. Kevesebb, szinte semmi pénzből ő is feltűnősködött.

Hamiskás mosollyal az arcán megy tovább. Egy új kirakat szolidabb árut ígér. Spanyol Dutti. Kézzel kivarrt fazon a férföltönyön, kézzel felvarrott zsebek, karcsúsított modellek. Üres az üzlet, vevőköre szűk, szombat dél és kettő között van csak némi forgalom. Az anyagok elsősztályúak, az árak nem kevésbé. Pedig ma már ilyen nemes anyagokból sem egy életre szánnak öltönyt. Di-

A norvég királyi palota

vaticikk lett, egy év alatt kifut a keskeny fazon, jövőre már kétsoros, egygombos modell reklámoz a Fashion Tv.

Férfi eladót korábban csak a számítógépes, mobiltelefonos üzletekben lehetett látni, s elvétve a sportboltokban. Most újra felkapottak, főleg a női osztályokon. Jó szagúak, szelészett, tépett-tüskés a hajuk. Lámpázott arcuk már kicsit puhány, de kellemesen bánnak a vevőkkel. Don Donna topánkába szuszakolnak 39-es, 40-es lábukat. Ismerik az anyagok összetételét, a nemzetközi számításokat. Az ember áll, és csodálkozik, hogy lám, működik ez a furcsa, rohanó világ így, szakértelem, udvariasság, kellemes közérzettermelés ellenére is.

Látszólag mindenki tart valahová. Nyüzgés van, de nincs könyöklés, tola-kodás. Az autók lépésben haladnak, de ha valaki pár szót akar váltani egy járókelővel, megteheti. Türelmellel várakoznak a mögötte állók.

Az ember derűs. A napsütés teszi, bár

szemből jön, vakít, de a rolók árnyékából így is figyelheti a sétálókat. Rájuk mosolyog, mert szép ez a nap. Színes műanyag fogantyús MaxMara papírzacskók, DKNY feliratúak, néhány Mango, Sand, Tatler sétál a tömegben.

A palota parkjában, a nyírott fűvön labdázni szabad. Egyszer használatos grill-sütőkön virsli, csirkecomb illatoz. Aprók, nagyok kergetik egymást. Az

s a lefolyt hordalék nem éppen felemelő látvány, de még az előző király határozott kívánsága volt, hogy ne vegye körül cifra kövezet, hivalkodó pompa. Halála óta a palota közvetlen védelmére keskeny, lánckordonnal elzárt biztonsági sáv létesült. Ennyi változott. De „a köz-nép királya” mítosz továbböröklődött. A meglehetősen korban trónra került jelenlegi király – ha nem is sielésben, mint az apja, de – vitorlázásban jeleskedik, s rendre versenyez, tisztességes helyezéseket ér el „civil” legénységével. Sűrűn járja az országot, bár nem úgy, mint a mi áruhás *Mátyásunk*. Kultúrpartoló, igen művelt és bájos felesége balján bárki által könnyen elérhető, tegezhető, viccekkel megnevethető.

Az embernek szinte nincs kedve továbbmenni. Jó lenne letelepedni a piknikező, játszódozó családok közé, sütkérezni a hét ágról tűző, a kristálytisza levegőn át perzselő napon. Az árnyékban mégis borzongatóan hűs van.

A sétálóutca nem ismerne rá, aki tíz évvel ezelőtt járt itt. Apró asztalkák mellett szorongva nemesak turisták söröznek, de öslakos fiatalok – s még meglepőbb, szülei is. „Az én házam az én váram” csigaházából kinőtt fiatalok tódultak elébb a nyilvános helyek kínálta, dél-európai nyaralóparadicsomoktól ellesett teraszokra. Majd szülei hagyták cserben a szombat délelőttökre percnyi pontosságra beállított fűnyíró, sövényvágó, festékszóró alkalmatosságait.

Kertes házuk garázsába állítják a házi-asszonyok ma már korántsem kicsi és kisigényű autóját, s a családi batárral nem a legközelebbi bevásárlóközpontba hajtanak, hogy feltöltsék az elkövetkező hétre a hűtő- és fagyasztószekrényüket (ma már szinte naponta vásárolnak az újból népszerű, többnyire idegen ajkúak vezette, családias légkörű sarki kisboltokban), hanem a városközpontba mennek „shoppingolni”. Aztán valamilyen egzotikus vendéglőben esznek (nem

Osló

AZ IDEGENVEZETŐK NAPJA

Egyházi kongresszus miatt került díszburkolat a térre

Elkészülte, 1929 óta nemcsak Budapest, de Magyarország egyik jelképe az Andrássy utat lezáró és annak tengelyében látható millenniumi vagy más néven ezredéves emlékmű. Azt már kevesebben tudják, hogy díszburkolatát az 1938. május 26–29. között Budapesten rendezett 34. eucharisztikus világkongresszusra kapta, amelyet Szent István király halálának 900. évfordulója alkalmából szerveztek. De hogyan is alakult az emlékmű története?

A 19. század utolsó évtizedében kivételesen nagyszabású jubileumi ünnepelésre készült Magyarország. Belpolitikai okokból a kormányzat nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy bizonyítsa a magyar vezető szerepét a soknemzetiségű országban. A külföld számára pedig demonstrálni akarták, hogy Magyarország nemcsak hivatalosan és papíron társországa a Monarchiának, hanem olyan önálló gazdasági, tudományos eredményeket és művészeti alkotásokat tud felmutatni, amelyekre az egész világ felfigyel. Az 1896-ban tartott ünnepségek központja természetesen a rohamosan fejlődő Budapest volt, amely ekkor lakosságát tekintve már Európa tizedik legnagyobb lélekszámú nagyvárosa.

Elődeink el sem tudták volna képzelni az évfordulót egy impozáns emlékmű nélkül. A főváros tanácsa már 1881-ben javaslatot terjesztett az Országgyűlés elé az ügyben, de a képviselőház csak 1894-ben foglalkozott érdemben az ajánlattal. Döntés született arról is, hogy az emlékművön kiemelt helyet kell kapnia a honfoglaló Árpád vezér alakjának.

Már csak a tervező hiányzott. Kiválasztásához a kor szokásainak megfelelően pályázati kiírást vártak az építészek,

hogy összemérhessék tudásukat, és a bírálóbizottság által legjobbnak ítélt terv valósuljon meg. Am ezúttal nem hirdettek pályázatot. A tervek elkészítésére az Országgyűlés felhatalmazása alapján és a háborgó pályatársak tiltakozása ellenére Schikedanz Albert építész és Zala György szobrászművészt bízta meg hivatalosan Wekerle Sándor miniszterelnök. Az 1895 tavaszán megkötött szerződés öt évet kötött ki a munkák elvégzésére; ekkor még senki sem gondolta volna, hogy az avatással mégis 1929-ig kell várni.

A millenniumi emlékmű két oszlopcarnokában jelenleg álló szobrok: Szent István, Szent László, Könyves Kálmán, II. András, IV. Béla, Károly Róbert, Nagy Lajos, Hunyadi János, Mátyás, Bocskai István, Bethlen Gábor, Thököly Imre, II. Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos.

Az építészeti munkákhoz Schikedanz Albert számos tervrajzot készített; közös vonásuk volt, hogy szinte mindegyik változatban két, íves hajlítású kolonnád szerepelt. Az oszlopcarnokok fülkéibe kerülő királysobrokat illetően jelentősen megoszlottak az álláspontok.

A legegységesebb és mindenki számára vita nélkül elfogadott emlékműrész az „angyalos oszlop” volt. A kezében magyar koronát, illetve apostoli kettős keresztet tartó Gábel arkangyal a királyi hatalom isteni eredetét volt hivatva szimbolizálni. (Jól ismert a legenda, hogy II. Szilveszter pápának álmában maga Gábel parancsolta: a koronát ne a lengyel küldötteknek, hanem a másnap megérkező magyar követeknek adja. Így hozta Asztrik püspök e koronázási jelvényt Istvánnak.) A harminchat méter

összetétel kifejezte a függetlenségi eszme politikai és hatalmi korlátait, valamint példázta a dualista kor kompromisszumokra való törekvését. Döntés született arról is, hogy az emlékművön bronzba öntött jelképet kap a háború és a béke, illetve a tudomány és a művészet. A jóváhagyott tervben szerepelt az az elgondolás is, hogy az oszlopcarnok talpazati síkját minden királysobor alatt egy-egy dombormű díszítse.

Az 1910-es évek elején már a befejezéséhez közeledett a millenniumi emlékmű; minden alkotóeleme és szobra – Nagy Lajos királyét leszámítva – a helyére került. A néhány évvel később kitört világháború és az ott elszenvedett vereségek alapjaiban rendítették meg az Osztrák–Magyar Monarchiát. 1919-ben, a Tanácsköztársaság kikiáltása után a forradalmi tömeg nemcsak a korábbi politikai intézményrendszer söpörte el, hanem le akart számolni a jelképeivel is. Így a millenniumi emlékműről levették a gyűlölt Habsburg-uralkodók szobrait. Számos archív fotó maradt fenn erről.

1921-ben Zala György azzal a kéréssel fordult az államfői jogokat gyakorló Horváth Miklós kormányzóhoz, hogy biztosítsák részére az ezredéves emlékmű befejezéséhez szükséges anyagiakat. Erre néhány évig, a gazdasági viszonylagos stabilizációjáig várni kellett; 1926-ban indulhatott meg újra a munka. 1921-ben ugyan deklarálták a Habsburg-ház trónfosztását, az emlékműre mégis visszakérültek a Habsburg-uralkodók szobrai. Az emlékmű hivatalos avatására 1929. május 26-án került sor az ország legmagasabb ran-

gú vezetőinek a jelenlétében. Hamarosan nevet kapott a tér is – 1932 óta Hősök tere néven hívják. Ekkor még leginkább parkra hasonlított; szökőkutak, gyönyörű virágágyak és dús lombú fák díszítették.

1937-ben azonban nagy átalakítások kezdődtek a következő évben Budapesten tartandó 34. nemzetközi eucharisztikus kongresszusra készülve. Ekkor alakították ki a ma is látható díszburkolatot. Az ünnepségek idejére a kolonnádok közé Kismarty-Lechner Jenőnek és fiának a tervei alapján óriási építményt emeltek, amelynek tetejére a vatikáni Szent Péter-templom főoltárát díszítő hatalmas baldachin másolata került. A háromnapos rendezvényen több száz ezres tömeg vett részt. Május 29-én a pápai legátus, Eugenio Pacelli bíboros – a későbbi XII. Pius pápa – által bemutatott szentmisén több mint félmillió ember volt jelen. A monumentális egyházi ünnepség lezajlása után az emlékmű visszanyerte eredeti arculatát.

A II. világháború pusztításai a millenniumi emlékművet sem kímélték. A leg súlyosabb károsodás a Múcsarnok felőli oszlopcarnokot érte, amelyet egy bomba szabályosan kettészakított. A háborús romok eltakarítása és a helyreállítás során, az 1950-es évekre nyerte el az emlékmű ma is látható, végleges formáját. Nemcsak az uralkodószobrok összetétele, de a nemzeti hősök emlékművének a fedőlappja is megváltozott. A hatalmas kötőmb és Árpád vezér szobra között a tér burkolatában kis réztábla őrzi az evangélikus Zsigmond Vilmos bányamérnök emlékét, aki 1878-ban ezen a helyen fakasztott mélyfúrással ma is működő artézi forrást.

■ B. Zs. összeállítás

i séta

replési viselkedésben szenvedő lépés közreműködésével.

Mostanában üldözik az utcai zenészeket, mert állítólag elállják az utat, csökkentik az üzletek forgalmát. A civil rendőrök a szám közepén is képesek megszakítani például a chilei zenészeket, mert lejárt az a fél óra, amelyet egy helyen tölthetnek. Mások is várnak sorukra kikapolt hangszerekkel. Aki CD-t vagy kazettát árul számla nélkül, azt örökre kitiltja innen a város.

Nagy a forgatag, állítólag kelet-európai zsebbandák fosztogatják a kék szemű (nálunk úgy mondanák, hogy naiv, óvatlan) járókelőket. S az üzleteket is. A drága arckréme, a márkás napszemüveg, a habkőnyű, egyedi ruhadarabok a legkapósabbak (a riasztókapun különleges bérléssel ellátott sporttáskákkal jutnak át). A boltok őrzésére felfogadott egyenruhás, URH-készülékkel fel-fegyverzett hölgyeknek és fiatalembereknek nincs joguk feltartóztatni, megmotozni a tetten érteket sem. A rendőrök vagy időben érkeznek, vagy ki sem szállnak ilyesmire. A boltok biztosítva vannak, a vevő pedig megfizeti ezt is, ha nem várja ki az idény végi kiadását. Bár már ez sem igaz, kiadás van folyton, csak a feliratok stílusa változik időről időre. Az áru sem bővül, mint régen, amikor egy-egy olcsóságra csábították be a hiszékeny vevőt (aki így a drágábból is vett ezt-azt).

A kereskedő ma nem kap bizományba semmit; amit rendel, kezdetben nagy nyereséggel, majd a választék csökkenésével egyre olcsóbban adja, végül felmosoronygárban, csak ne foglaljon helyet az új kollekciók előtt. Raktára nincs, ne várd hát, kedves fogyasztó, hogy a tavaly megszeretett, kényelmes cuccot idén is megtaláld!

Nem ritka, már botrányt is kavart, hogy egyes áruházak szemeteskonténerbe felbontatlan dobozokban selyem alsóneműk, férfiingek, pólók tömkelege

került. De így jutnak szemétkébe a tönkrement butikok, elköltöző irodák egy-két éves bútorai, berendezési tárgyai is. Vajon nem tartanak attól, hogy az emberek elhordják, s piacot rontva, ingyen jutnak használati tárgyakhoz? De nem ám, szándékosan teszik, hátha reggelre kiürülnek a konténerek, s nem kell a szemétszétválasztásra specializálódott szolgáltatóknak tetemes óradíjat, az elszállítóknak súlydíjat, a tárolóknak köbméterdíjat fizetni. Egy guruló irodaszék elemei: a műanyag szövet, a habszivacs, a kemény plasztik karkák s görgők, valamint a vasváz s a fa alkatrészek mind-mind más szemétsoportba sorolandók. A három-négy éves, kiöregedett számítógép miatt másik társaságot kell igénybe venni (extra drága, mert aprólékos kézimunkát követel az alkatrészek forrasztása, a nemesfémek kiolvasztása stb.). A falburkolatban asztma- és rákkeltő azbeszt és festékanyagok lehetnek; erre álarcos, szkafanderbe öltözött brigád érkezik zárt elszívórendszerű masinákkal, dupla falú tartályokkal...

Az ember sétál az utcán, egyik ámulatból a másikba esik. Büszke lehet kormányára, jogrendszerére, az olaj biztosította anyagi jólétére. De nem mer unokáira, dédunokáira, a kiapadt gáz- és olajmezőkre gondolni, s bánja már azt is, hogy családot alapított, s önző módon szaporította az amúgy is túlnépesedett Föld lakosságát. De akkor mitől van itt munkaerőhiány?

A főváros kórházaiban, iskoláiban, szociális otthonaiban nincs elég orvos, ápoló, tanító s tanár. Pedig az egyetem évről évre ontja a diplomásokat. A szakmák, a hivatások szerinti szelekciót nem állam bácsi vagy a felvételi ponthatár szabályozza, hanem a piac. A fiatal a középiskola végéig ha más nem is, de azt megtanulja, hogy mi lesz jó neki, mik a jogai, mit kell kikövetelnie a társadalomtól. Oda megy, ahol kis munkával is so-

magas oszlop talpazatára a terv szerint a honalapító Árpád és a honfoglaló hét vezér lovas szobra került.

Azonban a tizennégy királysobor közül öt Habsburg-uralkodónak jutott. A végleges döntésig a névsor többször is változott, de az arány nem módosult. Az

keresket. S a diplomás tanár – bár örökre farigcsálgják, még mindig hosszú a nyara – fizetése a mérnökével vetekszik. Az egészségügyben fantasztikus eszközpark teszi majdnem játékosá az amúgy valóban felelősségteljes és nehéz munkát. Persze jutalékrendszere miatt minden ügynöki, banki, közvetítői állás csábítóbb, mint például egy egyetemi, kutatói. Ez utóbbira egybként – mint az állami adminisztrációs állásokra is – a rossz nyelvek szerint olyan lehetetlenek pályáznak csak, akik nem boldogulnának a privát szektorban.

Zajlik a nagy, szakmai népvándorlás keletről nyugatra. Pillanatnyilag még mindenki jól jár, kivéve talán a kiindulási országokat, ahová – a kört bezárandó – csak a nyugati missziók, segélyszervezetek viszik hiányos tapasztalataikat, na és az országukban felhalmozódott, felesleges raktárkészletet.

Az ember utazik a metróban. Valójában T-bane a neve, s jórészt zárt pályán ugyan, de föld felett halad. Itt is feltűnik néhány egyenruhás biztonsági ember, mert fiatalokúak inzultálják napközben is az utasokat. Tíz év körüli társaság fosztogatják, elszedik mobiltelefonjukat, zsebpénzüket, télen márkás kabátjukat.

A metró öt vonala nagyon különböző. Meglátani, hogy ki hova tart, honnan jön, „miben utazik”. Nem stigmák ezek, csak arcok, vonások, öltözetek. Szemek,

a lélek tükröi. Az ember ül és olvas. Jobboldali, baloldali vagy bulvár napilapot. Esetleg színes családi újságot vagy képregényt. Könyvet csak a helyközi vasúton ingázók kezében látni, többnyire krimi vagy ponyvát. Az egyetem felé s tovább, a diákváros felé utazók jegyzeteket lapozgatják, leginkább csak ők szólnak egymáshoz. Itt még az is kifigyelhető, ki kibe tartozik.

Máskülönbön házaspárok sem igen árulják el viszonyukat, még ha egymás mellett ülnek is. Van, hogy leszállásig a beszállóját mellett hagyott gyerekkoscsiban ülő baba szülőjére sem derül fény. A jólét hideg sugarai, mint sündisznó tüskéi, tartják őket egymástól távol. Ha kitartóan nézel a szemükbe, egy idő után ráéreznek, hogy külföldi vagy, mosolyra fakadnak, s azonnal a segítségére sietnek. Ha megszorulsz, nem sajnálnak jó szót, anyagi áldozatot sem. Tv-akciókban, jól reklámozott gyűjtőhadjáratokban mintegy tömeghipnózis alatt, szívesen adakoznak. De amint lett annyi, mint nekik, vagy fényes-hivalkodóra pucolod amúgy ócska autód, féltékenyen hátra fordítanak. Nem tesznek direkt keresztbe, de az ellentmondást nehezen tűrik.

Sétál az ember tovább, s naná, hogy megáll a Nemzeti Színház hirdetőményei előtt. A páratlan években nincs nemzetközi Ibsen-, de van kortársdrama-fesztivál s általában Oscar Wilde-, Holberg-, Karen

A városháza épülete

Blixen-, Lars Norén-, Marie Jones-előadás, és futnak hazai szerzők darabjai. A főváros másik nagy színháza általában több hazai szerzőt kínál, mint a nemzeti. Vajon így van ez a világon mindenütt?

S ha már a központban jár az ember, gyors statisztikát készíthet a mozik plakátjain hirdett előadásokról is. Egy augusztusi hetet kiragadva a főváros 29 vetítőtermében 25 amerikai film mellett az összes többi náción 18 filmmel szerepel, ebből 5 a hazai. A dzsesszfesztiválon viszont – neves vendégelőadókkal – rengeteg a hazai zenekar. Szabadtéren, kocsmákban, koncerttermekben telt ház előtt zajlik minden évben a tradicionális és minden más irányzatot is felölelő koncertsorozat. S amint ennek vége, máris a kamarazene-fesztivál résztvevői foglalják el a pódiumokat.

Nyár közepén a magángalériák ajtaja zárva, pedig a legizgalmasabb kiállításokat ők rendezik két-három hetes periódusokban. Az ember elindul a város egyik végéből, s mire a másik végébe ér, megnézhetett tizenöt-húsz kiállítást. Legközelebb érdemes cikkcakkban haladni, felkeresni a maradék tizenöt-húsz galériát. Ember legyen a talpán, aki eligazodik e szín- és stíluskavalkád-dzsungelben. Mégis megéri, mert valószínűleg a világon sehol nem látni ilyen őszinte, kitárulkozó, felszabadult alkotókedvet, természetes önmegmutató-készséget. Évente két hétvégén műteremtúrát is rendez a város. Kisbuszok szállítják a nyitott műtermekbe az érdeklődőket, ahol a művészek fogadják, vezetik körbe őket, majd a következő kisbusszal mehetnek tovább.

S ha elfáradt az ember, hazabandukol. Megint szembesít a nap, most is nagy a forgalom, esteledik. A kezekben már nem bevásárlótáskák, hanem vendégségbe, társaságba menet apró ajándékosomagok vagy össze-összekocogó üvegeket rejtő zacskók libegnek. Otthon foteljába roskad a nap vándora, nagy sóhajással laptopjába pötyögi frissen szerzett élményeit, majd internetre csatlakozva feladja pár szerkesztőségnek...

■ KOVÁCS KATÁNG FERENC

Február 25-én a kommunizmus áldozataira emlékezünk

„K”, avagy kuláklistán

A kulák orosz eredetű szó, jelentése eredetileg „ököl”(be szorított kéz), „zsugori”, illetve „nagygazda”; a Szovjetunióban a bolsevikok által egyértelműen pejoratív tartalommal megtöltött kommunista mozgalom kifejezés, mellyel parasztok széles rétegeit bélyegezték meg, akik néhányszor tíz holdnyi földjükön növénytermesztéssel, állattartással foglalkoztak. A kemény munkával, okosan családi gazdálkodást folytató, ebből jól megélő, gyermekeiket gazdálkodásra tanítottó, önálló gondolkodású kulák természetes gátja volt a kolhozosításnak (téjesítésnek).

Rákosi, mint Sztálin „legjobb magyar tanítványa”, a bolsevik ideológiát egy az egyben átvette és alkalmazta. Magyarországon huszonöt hold feletti földdel a paraszt kuláknak számított, de ha egy szegényparaszt a párt útjában volt, szintén könnyen megkaphatta a kulák minősítést. A Rákosi-rendszer perekkel, rendőri, ÁVH-s zaklatással, internálással, megfélemlítéssel mindent elkövetett a „kulákság” felszámolására. A gazdákat kötelező terménybeszolgáltatásokkal és szándékosan betarthatatlan rendeletekkel állandóan nyomorgatták (például pénz- vagy börtönbüntetést kaphattak, ha a padláson nem volt víz, ha a rendszeresen kiküldött ávosok hernyót találtak a fán, és így tovább). A börtönben a legsúlyosabb kínzásoknak vetették alá őket. A kulákok javait, például házat eltulajdonították.

Forrás: Wikipédia

A lexikon rövid és tényszerű mondatai mögött több ezer megnyomorított ember élettörténete húzódik meg, akiknek a fő bűnük mérhetetlen szorgalmuk és az ennek köszönhető vagyongyarapodásuk volt. Emeljünk ki egy embert – nevezzük őt Kovács Pálnak –, és vizsgáljuk meg, tekinthetjük-e őt a kommunizmus áldozatának.

Kovács Pál jóra való asszonyt vett feleségül, akivel jól megértették egymást. Az ifjú gazda szorgalmával, jó humorával, segítőkészségével hamarosan köztisztelőre és nagy népszerűsége tett szert a faluban, ahova a házassága révén került. A helyiek befogadták, több tisztséggel is megbízták. Így lett például a helyi gazdakör vezetője, majd később – ágostai hitvallású evangélikusként – új gyülekezetének a felügyelője. Ajtaja nemcsak hogy nyitva állt a segítségére szorulóknak, de ő maga is észrevette, ha valahol szükség volt rá. Ha kellett, akár kutat ásott, vagy éppen a gyülekezet orgonájának az árát előlegezte meg. És mivel megtehette, szívesen tette.

Mint ahogyan említettük, a munkát nem kerülte, így vagyona is igen szépen gyarapodott. Közben eladta a szülőfalujában megörökölt családi földjeit, és az értük kapott összegből földeket vásárolt, hogy még többet dolgozhasson. A húszas évekből fennmaradt földvásárlási szerződéseken még „tekinetes Kovács Pál”-ként szerepelt a neve.

Az 1945 után az országban bekövetkezett politikai fordulat következményeként előállt változások közül e megszólítás megszűnése volt a legkisebb a gazda életében. Jól ismert a történelemből, hogy 1948–49 után a gazdaságot központi irányítás alá vonták, a mezőgazdaságban megkezdődött a kollektivizálás. A falun élő embereket a tulajdonukban lévő kataszteri holdak alapján „osztályozták”, és kialakult az „új elenség”: az „osztályidegen” kulák réteg. Kovács Pálék vagyona négy holdnyival túllépte a bűvös huszonötös számot – a gazda meg is kapta neve mellé a „K” jelzést, és elvették a földjeit.

Am nemcsak a magántulajdont érintette a téjesítés, hanem többek között az egyházi birtokokat is. Így a hatalom képviselői őt is megkeresték ez ügyben mint a gyülekezet felügyelőjét. A válasza, hogy ebben csak a presbitérium dönthet, nem tett szert a szervezőknek, ezért ettől kezdve minden héten jelentkeznie kellett a megadott időben a megadott rendőrkapitányságon. Az egyházi földeket pedig természetesen elvették.

A kuláklistán való szereplés Kovács Pálék életében nemcsak a földelkobzást jelentette, hanem azt is, hogy katonasorba került fiait kényszermunkára vitték. Ez nem a hagyományos katonai szolgálatot jelentette, hanem azt, hogy különböző objektumokat építettek rossz körülmények között. A kényszermunkát végzők helyzete Nagy Imre politikai színe lépése után némileg javult, már nem kellett a likvidálástól tartaniuk, sőt a leszerelésben reménykedhettek. Ez a Kovács fiúk életében a kényszermunka megkezdése után huszonnyolc hónappal következett be.

Am a család nem örülhetett sokáig az együttlétnek, mert a következő hónapban, vagyis 1953 novemberének a végén az utcán egy szál kabátban ültették be az édesapát azoknak a bizonyos fekete autóknak az egyikébe és vitték az egyik fővárosi ÁVH-börtönbe. Családtagjai hosszú hónapokig azt sem tudták, hogy hol van, és hogy egyáltalán él-e még.

Hát élt, és a sok kegyetlenkedés és kínzás ellenére csoda, hogy még élt. Az arra kijelölt személyek a börtönben a legváltozatosabb módokat találták ki, hogy minél elviselhetetlenebbé tegyék a fogvatartottak életét és vallatását. Azon a kegyetlenül hideg télen talán az a januári néhány nap volt számára a legszörnyűbb, amelyet egy olyan helyiségben kellett egy szál alsónadrágban eltöltenie, ahol csak rács volt az ablakkivágáson, de üveg benne nem.

Három hónapi fogva tartás után koholt vádak alapján a Fővárosi Bíróság, majd két hónappal később a Legfelsőbb Bíróság ítéletet hozott az ügyében: három év és hat hónap börtönbüntetésre, a közügyektől való tízévi eltiltásra és teljes vagyonekobzásra ítéltetett. Márianosztrára került.

Az otthoniak közben pedig átélték a házkutatás szörnyűségét, bár az is igaz, hogy a kiküldött emberek az elítélt tulajdonában kutakodtak csak. A ruhás ládája aljában, vesztére, megtalálták a *Magyar Futár* című néplap egyik 1941. évi számának néhány lapját. Valójában csak a ruha védelmére tették bele, ám az, hogy valakinek az előző rendszerből származó sajtótermék van a birtokában, akkoriban megbocsáthatatlannak számított.

Mindemellett az adó és a beadási ráta tízszeresét kellett a családnak fizetnie, illetve beszovaltatnia. Ezt sokszor szinte lehetetlen volt teljesíteni.

Kovács Pál 1956 júliusának az elején szabadult. Még négy évig élt legyengülve, betegesen; hatvanévesen temették el.

Egy ember és egy család története néhány mondatban. És a konklúzió? Döntse el mindenki maga, hogy méltán idéztük-e meg őket a kommunizmus áldozatainak emléknapiján.

■ –A –A

Fenyvesi László emlékezete

Nagyon régen, 1968 tavaszának egyik vasárnapján egy fiatalember tartotta az istentiszteletet a hódmezővásárhelyi evangélikus templomban. Megilletődve, szépen beszélt, hiszen ebben a városban született, ismert minden zugot, a lábbal fújtatott orgonát és kint a kertet is.

Emlékszem, mintha tegnap lett volna: mikor kinyitotta az apánktól kapott Bibliát, hogy felolvassa a kijelölt igét, hirtelen meleg arany fényrel nézett be a nap. Oldalt állt *Samu Katalin*, a zseniális szobrász, *Szokolay Sándor* vendégként a soproni líceumból, egy szegedi család, amelynek tagjai a rendőrségi zaklatások elől menekülve ide jártak lelki gyógyulásra. Nagy drukkal hallgatta *Takács János* lelkész is, aki az útb indító volt.

Múlhatatlan kép: mindenki szép és fiatal. A jézusi példázat, a lépesmész-ízű zsolotárók kitűzésítették az arcokat...

Azután váratlanul minden összetört. Gonosz kezek mintha követ dobtak volna az emberekre. A szobrászt mellőzték, a zeneszerzőt hallgatásra ítélték. *Fenyvesi László* evangélikus lelkészt pedig a halálba kergették!

Mély hite, tanítása miatt; hiszen a diákok szerették, hívás nélkül is lelkesen látogatták könyvekkel zsúfolt szobáját. De az igazi ok mégsem ez volt. A szószékről gyakran illette bíráló szavakkal az akkori zsarnoki hatalmat, és ezzel magára vonta végzetes haragját. Harmincegy éves volt, amikor az állambiztonsági rendőrség emberei agyonrugdosták.

Ha élne, most lenne hetvenéves. Bizonyára csodálkozna, hogy rá emlékezünk, hiszen gyorsan lepergett életében

Fenyvesi László

Sok hasonlóságot érzek a lengyel pap, *Jerzy Popiełuszko* és Fenyvesi László sorsa között. Az el nem tiporható hit, az el nem némítható igaz szó küldetéses férfi volt. Ellobbantak fiatalon, alig hagyva maguk után valami jelet.

Hamvas Béla, a 20. század egyik legnagyobb gondolkodója azt írja valahol, hogy Isten a le nem írt verseket, regényeket, esszéket is számon tartja, minden jó szándékunkról tud, és megjegyzi örök tanulságul. Ezért hiszem, hogy Fenyvesi László élete nem volt hiábavaló. Itt van velünk a vásárhelyi, a békéscsabai, a csákvári templomok mély csendjében, fölzengő orgonamuzsikájában, a tiszta tekintetekben, a gyermekek mosolyában.

Bibliai megpróbáltatásában, mint egyéb sorscsapásaiban is annyiszor, az élet győzelmét láttam. Előttem van utolsó képe: fáradt arca magasból néz rám, az Erdélybe induló busz ablakából intetet, de a tekintete, mécsesként világló két szeme a halál éjszakáján mélybe zuhant. Belém és mindannyiunkba örök reménynek.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Hóhér, vigyázz!

Beszélgetés Siklósi Beatrix és Matúz Gábor rendezővel
Wittner Máriáról készült portréfilmjükéről

Fogyatkozó a nemzetünk, s egyre kevesebb a példaképünk, akik összetartják, és erkölcsi erejükkel felragyogják a nehéz múltat és a jövőt. *Wittner Mária* egykori 1956-os forradalmár, siralomházban megöszült fiatal, halálra ítélt, majd a lehajló Isten kegyelméből örök rab fájószép alakja a dicső napoknak. Ostyafelmutató, tiszta asszony. Igazságot hirdető és tanító. Hulló országát magához ölelő, aki mikor fáradtan hazatér, leül öreg varrógepe mellé, hogy magyar zászlókat varrjon, és velük biztassa embertársait.

Siklósi Beatrix és *Matúz Gábor* többéves előkészület után, 2007 augusztusában kezdte forgatni a filmet *Wittner Máriáról*, hogy megmentsék a történelmi emlékezetnek egy nem mindennapi életút legfontosabb pillanatait. A két rendezőt munkájukról, a közelgő bemutatóról kérdeztem az Echo Televízió emeleti szobájában.

– Megdöbbenett, hogy eddig csak rövidebb beszélgetések készültek Wittner Máriával – kezdi Siklósi Beatrix. – Olyan film még nem született, amelyben megpróbálják a hozzá közel álló embereket megkeresni, filmes eszközökkel utána menni az ő élettörténetének. Ezért gondoltuk, hogy jó volna egy ilyet készíteni. Tavaly elkezdtük már, s szeretnénk volna befejezni Mária hetvenedik születésnapjára, de amikor meghirdette, hogy 2008 „a megtorlás éve” lesz, úgy éreztük, nem csúszunk ki az időből.

– Merre jártak, kikkel beszéltek?

– Elmentünk olyan helyekre, ahol korábban nem nagyon jártak műsorkészítők. Megkerestük a Máriát annak idején szeretettel nevelő kedves apácaikat, akik még mindig élnek, s teljes szellemi frissességgel idézték föl a régi éveket. Megdöbbenő volt, hogy milyen kristálytisztán emlékeztek rá. Mária egyik fontos feladatának tartja, hogy járja az országot, illetve a határon túli részeket, és fölvilágosítsa az embereket, főleg a fiatalokat 1956 igazságáról. Voltunk egy cellatársánál Pécsen, akivel együtt szenvedett a börtönben. De sokakat nem tudtunk megszólaltatni, mert már nem élnek.

Elkísértük Máriát tavaly október 23-án, s megbizonyosodtunk róla, hogy félelmetes energiái vannak: reggeltől késő estig járta az országot, és szívszorító beszédeket mondott. A fiatalokkal való jó kapcsolatát tartja a legfontosabbnak, azt, hogy az ifjabb generációba is átültesse a forradalmat, a megélt történelmet. Rendszeresen jár *Pongráz Gergely* kiskunmajsai múzeumába, a Kárpát-medencei fiatalok számára szervezett nyári táborokba, de a Sziget fesztiválra is rendszeresen kilátogat.

– *Jutott-e idő a Kisfogház felkeresésére?*

– Mária régóta nem járt ott, de most eljött velünk. Újraélt velünk azokat a börtönben töltött hónapokat, heteket, amikor mellőle vitték el a bajtársát, Katit, akit annyiszor emleget! Nagyon megrázó beszélgetésnek lehettünk tanúi az akasztófa árnyékában. Számára a mai napig érthetetlen és furcsa, hogy ő képviselő asszonyként jár a „Fehér Házba”, és mindig érzi fogva tartásának szörnyű nyomását.

Wittner Mária

– *Gazdagodott-e az Ön Wittner Mária-képe a film után?*

– Számomra döbbenetes az ő sorsa. Mélyről jött ember. Szülők nélkül, családnélkül egy fiatal nő elindul az életbe; sehol senki nincs, aki komoly támasza lenne. Iszonyú nehéz lehetett neki az utcán élve megtapasztalni a világ kegyetlenségét. Mária számomra mindig a közösséget jelenti. Fontos, hogy emberek között legyen, a nemzetet, a közösséget

szolgálva próbáljon létezni. Megerősített abban is, hogy igazi forradalmárrá a börtönben vált. Akkor mélyült el benne mindaz, amit tizenhét-tizenkilenc évesen a barikádokon fegyverrel megtapasztalt. És az is, hogy az életében ott van a Joisten. Isten arra állította, hogy ha nehezen is, mélyről jövően is, de végigcsinálja ezeket a korszakokat, és mind a napig dolga van. És úgy érzi, Isten új és új feladatokat ad neki, és hozzá erőt is!

– Nem sokkal tudom kiegészíteni Bea szavait – mondja a másik rendező, *Matúz Gábor* mosolyogva. – Talán annyival, hogy nem szokványos portréfilmet készítettünk. Egyediségéhez az is hozzájárul, hogy látható és hallható benne *Waszlavik „Gazember” László* zenész is, aki örömmel jött, és játszott nekünk. Végigkísérte a főszereplő sorsát, tangóharmonikájával összekötve a 20. század harmincas éveit az 1956-os forradalom és szabadságharc időszakával, no és persze napjainkkal. Gyönyörű népdalokat játszott, az akasztófa tövében pedig Kosztánótát. A filmben egyébként kiemelt szerep jut a zenének. *Waszlavik* mellett sok részletet a képek közé-alá szerkesztettünk *Jenei Szilveszter*, *Adorján András* és *Kocsis L. Mihály 1956 – Aki magyar...* című, véleményem szerint méltatlanul keveset hallható rockoperájából, de feltűnik majd a mozivásznon egy fantasztikus hangú erdélyi énekes, *Bokor Tünde* is. Feltétlenül meg kell említenem, hogy van egy kis médiaközpont, a MAMI – Magyar Médiaiskola –, ennek néhány tehetséges hallgatója ugyancsak részt vett a munkálatokban. Az egyik fontos részt a diákok rögzítették Mária dunakeszi otthonában.

– *Ha jól értem, van még munka a filmmel kapcsolatban...*

– Sokfelé jártunk, összeszedtük a valóságokat, ezeknek érlelnünk kell az emberben, hogy végül megtaláljuk a legjobb megoldást. Az a célunk, hogy ez a film az idősebb korosztályhoz éppúgy szóljon, mint a fiatalokhoz. Üzenetünk ne egy távoli dolog legyen, hanem mind a mai időkig a hétköznapiak meghatározó történet. Azt akarjuk, hogy a lehető leghitelesebben mutassuk föl ezt az emberi, a maga módján tiszta, rettenetesen megszenvedett életet. Február 24-én, a kommunizmus áldozatainak emléknapijának előestéjén lesz a bemutató az Uránia Nemzeti Filmszínházban. Bízzunk benne, hogy később minél több emberhez eljut az a fájószép vallomás.

■ – FENYVESI –

Céltalanul

Kedvenc kávézómban szürcsölgetem a feketémet. A helyiség hatalmas ablakai félig zárt térre nyílnak, áruházak és egy orvosi rendelő övezik a területet. Közösségi tér – mondják a várostervezők. Valóban, a forgalom elől elzárt, parkosított rész kiválóan alkalmas a találkozásra; élnék is a lehetőséggel a városrész polgárai. Szép időben kismamák sétáltatják kicsinyeiket, idősek ülnek a padokon, gyermekek szaladgálnak a selymes pázsiton.

S természetesen nem hiányoznak a fiatalok sem, ide járnak a közeli középiskola tanulói. Szemmel láthatóan otthonosan érzik magukat. Hangosan, harsányan, időnként tolokodóan viselkednek. Megijesztik, megrézfálják a lassan haladó időseket.

A kávézóból látom, amint feketébe öltözött fiatalok – ők a „darkosok” – jönnek éppen, s szertartásosan, szigorúan három puszival üdvözlik egymást. Mindenki mindenkit, így meglehetősen időigényes a procedúra. A másik irányból vad, csaknem ijesztő külsejű fiatalok közelednek; a hideg idő ellenére is csak kantáros nadrágjuk takarja meztelen fel-

sőtestüket. Hajuk, mint valami taraj, az ég felé mered, minden tincs gondosan más milyenne van színezve.

Gondoskodnak róla, hogy mindenki „megcsodálja” őket. Hangosan, idétlenkedve, lökdösődve közelednek a hármasszám bővületében puszkáló csoportok. Majd egyesül a két társaság, kisebb gyalogos dugót alkotva. Mindegyikük hangosabb akar lenni a többiekénél. Repkednek a trágárságok, s szinte füstoszlop száll a kis csoport felett, mivel mindenki dohánnyal. Senki nem siet. Kényelmesen lötyögnek, szemmel láthatóan nem riasztja őket a közlő szürkület sem.

Önkéntlenül felmerül bennem a kérdés: nincs más, hasznosabb, értelme- sebb dolguk ennél? Embert próbáló feladat, szellemet, jellemet fejlesztő kihívás? Nem lehetne másként, értelmesebben eltölteni az időt? Nem, nem fogom javasolni, hogy idejüket csak és kizárólag filozófiai-teológiai művek tanulmányozásával töltsék, és nem kívánom azt sem, hogy súlyos olvasót lóbalva dogmatikai kérdéseket biflázzanak, sőt az sem elvárásom, hogy lányok és fiúk egy- egyesen sötét színű ruhában jelenjenek

meg nyilvános helyen, mely bokánál, csuklónál és nyaknál gondosan zárva legyen. Világos, hogy a fiataloknak kell szabadidő, s hogy ezt legszívesebben egymás társaságában töltik el.

Am a végtetek között kell, hogy legyen átmenet! Kell, hogy folyjon értelmes beszélgetés, kell, hogy – ha felszabadultan vannak is együtt – figyeljenek egymásra, kell olyan szintér, ahol nem a felszín, a külsőség, a feltűnés és a hang- erő az elsődleges érték.

Ha ezek a fiatalok ebben a korban nem látják, hallják és tapasztalják meg, hogy van más lehetőség, hogy igenis van alternatíva, talán már soha nem fogják. Pedig vannak, vagyunk, akik – állítólag – tudják, tudjuk ennek a titkát s azt is, hogy hol hallhatunk, olvashatunk erről.

Idén a Biblia éve van, nyárra ifjúsági találkozóra invitálnak a szervezők. Nagyon fontos lenne, hogy eljussunk hozzájuk és a hasonlókhöz is az üzenet. Enélkül ugyanis sem társadalomnak, sem egyéneknek, sem fiatalnak, sem időseknek – nincs remény.

■ GYARMATI GÁBOR

Emberek halászává teszlek...

A közelmúltban az a néhány szó, melyet Jézus mondott Péternek elhívásakor – Emberek halászává teszlek... –, egy beszélgetés során más, az eredeti jelentést újjal kiegészítő értelemben, elemi erővel hasított belém...

Ismerősöm negyvenedik éve felé közeledő számítástechnikai szakember, egy hazai telekommunikációs multicég jól fizetett alkalmazottja. Filozófiájára leginkább az egzisztencializmus és szubjektív idealizmus materialista alapon nyugvó (!) „sajátos” keveréke jellemző, melyet ő különlegesnek és felsőbbrendűnek hisz.

Ha találkozunk – ami ritkán esik meg –, sokszor szembekerül egymással kettőnk gondolatvilága: az övé, az általa szellemi rabnak tartott és lesajnált vallásos emberek hitének fenntartását a társadalmi nyugalom és önkéntes törvénytisztelet érdekében végző egyházak tevékenységének elemzésével, és az anyém, a kegyelemből, Jézus Krisztus minden bűnt eltörölő áldozatából és Isten végtelen szeretetéből megélhető élet bizonyosságával... Nem csoda, ha nem nagyon értjük meg egymást.

Egy ilyen beszélgetés alkalmával elmondta, hogy ő – annak ellenére, hogy a magyar átlaghoz képest jól fizetett, anyagi gondtalanságban élő alkalmazott – voltaképpen csak egy gályarab. A nagy multicégek olyan „gályák”, ahol tisztában vannak vele: akkor haladnak a versenyhátránál gyorsabban előre, ha mindenki „önként és dalolva” húz, ezért elhittetik az emberekkel, hogy nem is rabok, és szabad döntésük van.

szemléltethet a parton sűtkérező gályatulajdonosok és családtagjaik villáit, és szabadon gyönyörködhetnek a csodaszép tájban. A cég mindig biztosítja a legmodernebb evezőt, a mit tudom én, mekkora átviteli sebességű „hiper-szuper”, párnázott rudasat. Az ülésen évente kicserélik a huzatot, és nem láncolnak le senkit; át lehet menni egy másik gályára. A hajcsárnak (menedzsernek) jóval több izmát kell megdolgoztatnia, mint az evezősöknek; neki nemcsak a háta és a karja fárad el (neki az osztorcsattogtatástól), hanem a nyaka is bemevekedik az örökké föllele tekingetés- től, és a lába is elfárad az evezősök rugdosása miatt.

Egyetlen probléma van csak ezzel a „luxusgályával”: a nem vagy csupán gyengén teljesítő hamar a tengerben találhatja magát. Mivel állandóan fel lehet venni izmos, fiatal és kipihent evezősöket, akik epedve várják, hogy felkerüljenek, az idősebb, petyhüdt izmú, a váratlan, éjszakai és hétvégi külön evezést a családra vagy a munkaszervezőre hivatkozva elutasítók egyszerűen kipenderítik a hajóról. De ugyanúgy kipenderítik a hajcsárt is, ha csak egy pillanatra is úgy tűnik odafent a tulajdonok, hogy a másik gályá gyorsabban halad az övéknél. És a „szerencsés” fent maradók a kis ablakokon át lesik, hogyan fuldokolnak a kihajítottak, és hogyan küzdenek az elemekkel reménytelenül azok, akik megpróbálkoznak kicsiny csónakjaikon egyedül boldogulni.

„De hát ez nagyon szomorú élet; téged nem bánt, hogy mindezt tudod, és mégis

ra van ideje és ereje, házassága tönkrement, fia az elvált szülők gyerekeként kettészakított életét éli. És végül, hogy teljesen a gályának adhassa életét, hazaköltözött a szülői házba, hogy semmi ne legyen gondja, mert a regenerálódásra kell az időt fordítani, nem a problémákra. Így tehát, negyven felé, családját elhagyván újra gyerek lett, és boldog.

Ezt hallva nagyon mély sajnálatot éreztem, de valami földöntúli boldogságot is. Hiszen Jézus megmondta, ezt is tudta előre! Emberek halászává teszlek! A „multigálya” feleslegesnek ítélte „selejtje”, a gyenge, idős vagy csak egyszerűen a rabszolgaságra nemet mondó, tengerbe hajított tömegek is a kihalásandó kincsek Jézus számára! Szeretné, ha a gályázók is elfogadnák őt, de eléggé gögősek és magabiztosak, ezért nincs sok esély rá, hogy időben megértsek: az ő biztonságuk is Istenen múlik, és nem tudhatják, egy vihar mikor zúzza porrá egész életüket. És akkor az, aki sose készült arra, hogy ússzon, reménytelenül fuldokolni fog.

Talán akkor majd észreveszi, amit a kis kerek ablakból sosem látott, hogy Jézus ott áll, újra és újra kivetni hálóját, és kimentti a hozzá kiáltókat. Onnan, a magas bérkből nem látni, ahogyan a megmenekült boldogan élnek a biztos parton, amely nem a gályatulajdonosok Rivierája, hanem a másik part, ahol Jézus az úr.

A gályá igazi ura pedig maga a sátné, mert csak ő képes arra, hogy elhítessen valakivel, hogy élete dele felé közeledve egy boldogtalan, elhagyott család, az újfent „gyermekké” lett felnőtt fiú miatt örökös aggódó, bánatos szülő, a besztottjai szabad idejével és éjszakáival is korlátlanul rendelkező gályatulajdonos és a mindezt „jutalomként kapott” busás anyagi haszon az élet normális menete, sőt a boldogsághoz vezető út!

Tudom, nem könnyű manapság más-hogy élni, mint ahogy a „multik” diktálják. Aki nem képes versenyben maradni, azaz nem huszonéves, friss fiatal körülből tizenöt évnyi munkatapasztalattal (mert az ember szinte azt érzi, csak az ilyenek kapnak munkát), vagy aki nem tudja elfogadni, hogy gályarab legyen, feláldozva családi boldogságáról, gyermekekről és emberhez méltó életről szőtt álmait, a munkaerőpiacon értéktelen. És ha elfogadja is, és feláldoz mindent és mindenkit, akkor sem garantál neki semmit a „gályá”.

Én innen, a „másik partról” üzenem minden kétségbeesett fuldoklóknak és gályaraboknak, hogy ne féljenek, hanem higgyék el, Jézus tényleg kimentti, kihalassa őket, ha hozzá kiáltanak. Tudom, ebebn hinni a legnehezebb. Számukra talán ezért is különösen fontos, nagy üzenet lehet, hogy Jézus első tanítványainak pont halászként hívott el...

■ DR. AJTONY ZSOLTNÉ

HETI ÚTRAVALÓ

Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára. (Lk 9,62)

Böjt 3. hetében az Útmutató reggeli és heti igéi Isten Bányájának, Krisztusnak a követésére hívnak, nem titkolva az „imitatio Christi” akadályait, de örömet sem. Így kezdődött: Keresztelő János bizonyágtétele nyomán – „Íme, az Isten Bányája!” (Jn 1,29.36) – az ő két tanítványa Jézus követője lett. Két másik névtelen ember is azt mondta: „Követlek, Uram, de előbb...” (Lk 9,61) Jézus Urunk vezérigéink szavaival a tanítványok akadályaira utalt. Anyagi kényelem, munka vagy elfoglaltság, család és barátok: semmi sem lehet az első helyen; Krisztusnak versenytárs nélkül kell uralkodnia a szívünkben! Ezért kérhetjük őt: „Tekints reám, és könyörülj rajtam, mert szegény vagyok.” – „Szemeim mindenkor az Úrra néznek, mert ő szabadítja ki lábamat a csapdából.” (GyLK 686,11) Pál is kér: „Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei, és éljétek szeretetben...” (Ef 5,1–2) Csak úgy élhetek a világosság gyermekeként, ha (Asmussen vallástételevel) „ellenem mondok az ördögnek, lényének és minden munkájának, az istentelen gonosz világnak és saját bűnös testemnek és véremnek. Átadom magamat a Szentháromság Istennek, az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek, hogy övé legyek mind az én boldog végemig.” Jézus követésének előfeltétele az önmegtagadás és a kereszthordozás: „Ha valaki nem hordozza a maga keresztjét, és nem jön utánam, az nem lehet az én tanítványom.” (Lk 14,27) Luther szerint: „Bár a keresztet nem azért vállaljuk, mintha ezzel remélnénk üdvözülni vagy csak a legcsekélyebb érdemet is szerezni, mégis Krisztus példája szerint szenvednünk kell, hogy hozzá hasonlóvá legyünk.” Jób Istenhez fordul panaszával; négy „Miért...?” kérdése közül az első: „Miért nem veszed le rólam a szemed?” (Jób 7,19a) S mikor az Úr megismerteti magát, kérdései megoldódnak; mert – mint Jób mondotta – „csak hírből hallottam rólad, de most saját szememmel láttalak” (Jób 42,5). Dáviddal együtt kérhetjük: „Óríd meg lelkeket, és ments meg engem, ne valljak szegényt amiatt, hogy benned bíztam!” (Zsolt 25,20; LK) Jézusunknak ismeretlen szimpátiánsai is vannak, s a nevében szolgálnak. „Ne tiltások el (...), mert aki nincs ellenünk, az mellettünk van.” (Mk 9,39.40) A Jézussal egy hajóban utazó keményszívű tanítványok a két kenyérszoda ellenére sem értik, hogy a mindenség Ura meg tudja oldani az akkori kenyérhányt is. „Van szemetek, és mégsem láttok...?” (Mk 8,18) Tanítványai „kiképzése” során, „bevetésük” előtt Jézus arról is beszélt, hogy ki nem méltó öhozza. Minden, ami Jézus és közém áll, az bálvány, és elválaszt tőle; lehet az a családtagjaim vagy önmagam szeretete. De aki „elveszti életét énértem, az megtalálja azt” (Mt 10,39). Az Emberfia visszajövele előtti idő hasonló lesz Lót napjaihoz; ám a földi dolgokhoz való ragaszkodás veszélyeztetni örök sorsunkat! „Aki meg akarja tartani az életét, elveszti, aki pedig elveszti, megtartja azt.” (Lk 17,33) Ma még az Úr, „Jézus hív: »Jertek enutánam!»”, „Kövessük őt, a drága Mestert!” (EÉ 438,1.5)

■ GARAI ANDRÁS

Az idei Szélrózsa témája

Jelen írásunkban a Szélrózsa találkozótémájáról – „Hol a határ?” – adunk hírt dr. Orosz Gábor Viktornak, a munkaterület felelősének a szavait idézve.

***

Ami a Szélrózsa eddigi szervezésében nagyon megragadott, az a csapatmunka volt. Jó együtt „ötletelni” és tervezni olyan emberekkel, akiknek a kőszegi találkozó sikere legalább olyan fontos, mint nekem. A Tizek egyikeként és az előadások-fórumok munkaági vezetőjeként első nagy feladatom a találkozó témájának megfogalmazása volt, amely egyébként már a kőszegi helyszín eldöntése előtt kezdett kirajzolódni.

Ifjúságirovat-gazda: Frenyó Anna

szexualitásban, az elmúlásban és a születésben, személyes életükben vagy akár az egyszerű hétköznapi eseményekben.

2007 augusztusától az Evangelikus Hitudományi Egyetem megbízott egyetemi lelkésze vagyok, így egy vidám teológusközösség tagja; társaságuk már e pár hónap alatt sok jó élménnyel ajándé-

FOTO: GROSZ BALINT

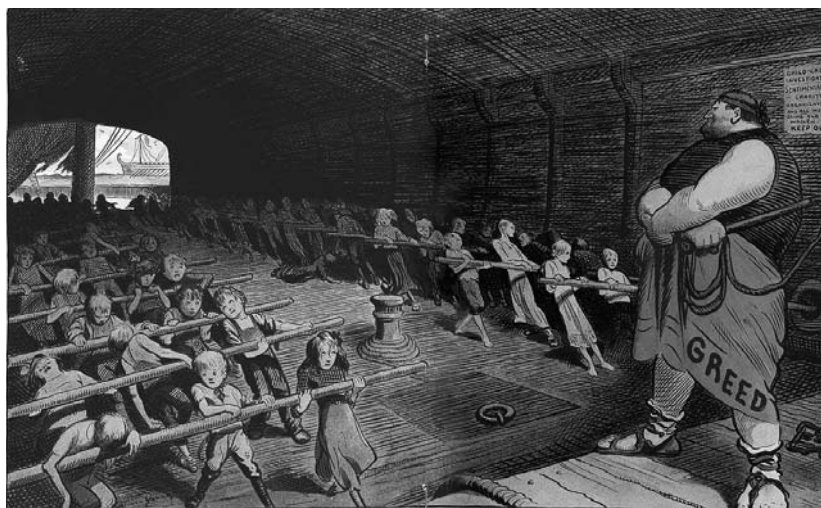
„Hol a határ?” – ez a kérdés egyike azoknak, amelyek kisgyermekkorunktól fogva elkísérnek bennünket. Eleinte külső határainkkal bajlódunk, majd a belsővel is. Mit szabad és mit nem szabad megtennünk? Határokat sértünk, vagy éppen a miénket lépi át valaki, ami lehet kellemes, de nagyon kellemetlen is. És milyen jó, ha határtalan örömről vagy a határtalan szabadságról beszélhetünk! Szóval a határ lett a találkozó témája.

Most barátaimmal – Smidélus András, Gáncs Tamással és Szabó B. Andrásal – próbálunk olyan előadókat felkérni és a találkozó számára megnyerni, akik érthető módon beszélnek majd nekünk a határokról a művészetekben, a filozófiában, a teológiában, a szerelemben és a

kozott meg (remélem, e sorokat ők is olvassák!). Két keresztnevem közül inkább a Viktort használom, bár egyik professzorom néha így nevezett: Gábor, aki Viktor. Feleségem, Veres Andi a kőszegi találkozón is fellépő Palinta társulat vezetője. Gyerekeknek muzsikálnak és báboznak – nagyon jól! Mindennek hásonélvezői a családi együtt zenélések során fiaim: a kilencéves Balint és az öt éves Marcell (képünkön).

Örülök, hogy a Szélrózsa-bloggerrel a szervezés interaktívá vált. Jó látni a sok hozzászólást M. C. Escher képeire, amelyek egyébként az előadások és fórumok vitaindítói lesznek... Hajrá, Szélrózsa!

■ FRENYÓ ANNA

Egészen színes és érdekes világ képei jelentek meg előttem, amint a rá jellemző érdes humorral sorolta a modern „multigálya” tulajdonságait és a rajta utazók dolgait. Például azt, hogy a gályaraboknak választási lehetőségük van, mikor tartanak a nap folyamán öt perc szünetet, amely alatt a cég „ajándékaként” megihatnak egy teát. Időnként elveznek az olasz Rivierára, és ott kinézhetnek a kis kerek ablakokon, meg-

részese vagy?” – kérdeztem tőle. A válasz nem lepott meg túlzottan: mivel ez az élet, aki élni akar, annak a gályán kell lennie! Gályatulajdonosnak lenni nincs esélye, hajcsárnak lenni nincs gyomra, marad az evező. És örül, hogy nem dobják ki. De ezért meg is tesz mindent. Sanyargatja a testét, ebédidőben evés helyett edzőterembe jár, otthon is alig eszik, hogy alakja fiatalos maradjon dacolva a korrall és az idő múlásával. Mivel csak saját magá-

EVANGÉLIKUS ISTENTISZTELET A RÁDIÓBAN

Bemutkozik a Bakonyszombathelyi Evangélikus Egyházközség

Egyházközségünk a Fejér-Komáromi Egyházmegye délnyugati határán fekszik; a falu maga az idén 650 éves.

Az a feltevésünk, hogy Luther tanításai már a reformáció hajnalán gyökeret eresztettek falunkban. Bakonyszombathely ugyanis a reformáció idején a cseszneki uradalomhoz tartozott, amely a 16. század elején Enyingi Török Bálint tulajdona volt, aki a reformáció lelkes pártfogójaként minden erejével támogatta annak terjedését. Másrészt feljegyzések tanúskodnak arról, hogy a római katolikus gyülekezet csak 1760-ban alakult meg. Valószínű, hogy a helyi evangélikus gyülekezet Enyingi Török Bálint idejében keletkezhetett. Az írásos adatok szerint az első lelkész 1654-ben Balogh D. Ferenc, az első tanító pedig 1720-ban Kalenyóczy Tamás volt.

A törökök kiűzése után községünk királyi adományként a katolikus Esterházy család egyik ágának kezére került. A falu urai nem az evangélikusság megfélemlítésére és katolizálására törekedtek, hanem ellenkezőleg, védelmezték és anyagilag-erkölcsileg mindvégig támogatták a lutheránus közösséget. Ugyanakkor nagyszámú katolikus cselédséget telepítettek be a faluba, és templomot, iskolát építettek számukra (1760). Így a korábban feltehetőleg teljesen evangélikus falu vegyes vallásúvá vált.

Ma – a múlt század ötvenes éveiben zajlott elvándorlás miatt – a falu több mint kétharmada katolikus, de megmaradt egy nagyon lelkes, hitét fontosnak tartó és egyházmegyei szinten is meghatározó evangélikus „mag”, amelynek tagjai szoros közösségben élnek a környező települések evangélikusaival. Bakonyszombathelyen, ami filiáknak tartozik Bakonyszombathelyhez, egy csodálatosan rendezett iskolaemplommal és a kis közösség szeretetével várja az erre járókat. De a bakonyszombathelyi lelkész látja el a szolgálatot helyettesként 1979 óta a Hánta-Ászár-Kisbéri Társult

MagyarRádió

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Március 2-án, böjt negyedik vasárnapján 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Bakonyszombathelyről. Igét hirdet Vancsai József lelkész.

Evangélikus Egyházközségben is. Ez a terület egyébként az 1800-as évekbeli önállósodásig ide tartozott. Külön látványosságként említhetjük a hantai műemlék templomot, mely a türelmi rendelet elvárásai szerint épült 1802-ben.

Bakonyszombathelyen 1793. május 9-én szentelték fel a jelenlegi templomot a régi helyén. Az épület tavaly külső felújításon esett át, jelenleg folyik a parkosítás. A parókia teljes felújítása 2005-ben történt meg.

A hitélet jellemzőiként említhetők a gyülekezetben belülről működő kis csoportok, mint például a bibliáorás csoport vagy az „intenzív osztály”, vagyis a fiatal vagy magukat fiatalnak érző felnőttek beszélgetőkörre stb. Nyaranta az evangélikus pedagógusokkal-segítőkkel hittan-táborba visszük a gyermekeket, biciklitúrát és sporttábor szervezünk a fiataljainknak.

A gyülekezet aktivitását mutatja, hogy 2007-ben vállalta az egyházmegyei nap megszervezését, ami minden generációnak tartalmaz elfoglaltságot, hitéletményt kínál.

Egyházközségünk is jól mutatja, hogy igenis számolni kell a vidék, a falvak evangélikusságával.

Bővebb információ a bakonyszombathely.lutheran.hu honlapon olvasható.

Bibliaterjesztés

Tavalyelőtt – 2002 óta első ízben – újra emelkedett a nyomtatott formában kiadott Szentírások száma. Ez derül ki a Bibliatársulatok Világszövetsége (Reading, Anglia) által legutóbb közzétett adatokból. 2006-ban világszerte összesen 393,1 millió Bibliát és bibliai iratot hoztak forgalomba. Ez 20,5 millióval több volt, mint 2005-ben, tehát a növekedés 5,2 százalékos. 2002-ben a Szentírásból 578 millió példányt adtak el, majd ez a szám folyamatosan csökkent. A Bibliatársulatok Világszövetségéhez 200 állam-ban 145 bibliatársulat tartozik.

► A Glaube und Heimat híre nyomán

ISTENTISZTELETI REND | 2008. február 24. – Budapest

Böjt 3. vasárnapja (Oculi). Liturgikus szín: lila.

Lekció: Lk 11,14–28; Ef 5,1–9. Alapige: 1Kir 19,1–8. Énekek: 188., 416.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Balicza Iván; II., Húvösvölgyi út 193., Fehé de. 10. Madocsai Miklós; II., Modori u. 6. de. 3/4 II. Sztojanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10. Topolánszky Ákos; du. 2. Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (szuplikáció) Károlyfalvi Zsolt; Újpest, IV., Lebstick M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidélisz Gábor; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gáncs Péter; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Kertész Géza; VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat) de. 9. Benkóczy Péter; IX., Haller u. 19–21., I. emelet de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Blázy Árpádné; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. (úrv.) Blázy Árpádné; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kendeh György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kendeh György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Győri Veronika; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. Győri Veronika; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Bátorvicsky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Wiszkidenszky András; Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Wiszkidenszky András; Rákosszabab, XVII., Péceli út 146. de. 9. Kósa László; Rákossziget, XVII., Gőzön Gy. u. de. 11. Kósa László; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Győri Gábor; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Máttyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Pilisvörösvár (református templom) du. 2.

► Összeállította: BODA ZSUZSA

Kiadós diskurzus

► A Médiaszolgálatunk mint az evangélium tükré – bemutatkozás, értékelés, fórum címet viselő beszélgetéssorozat keretében február 14-én a Luther Kiadó, illetőleg az Evangélikus Élet szolgálatát vette górcső alá az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE). Az Országos Egyházi Iroda földszinti termében rendezett eszmecsere – a hagyományoknak megfelelően – áhítat és imaközösség vezette be. Kovács László dunakeszi lelkész ezúttal az Útmutató heti igéje, 1Jn 3,8b alapján szólaltatta meg Isten igéjét.

Kiadónk igazgatója és hetilapunk főszerkesztője nem először „vendégeskedett” EBBE-körben. Miként az egyesület korábbi székhelyén, a kelenföldi gyülekezet házában öt-hat esztendővel ezelőtt rendezett találkozókon, e mostani beszélgetésnek is Fabiny Tibor volt a moderátora.

Az egyesület nem lelkészi elnöke elsőként Kendeh K. Péter kérte fel az elmúlt években végzett munka gyfajta összegzésére. Az igazgató leszögezte, hogy a kiadó tevékenységének középpontjában természetesen az evangélium hirdetése áll, de rámutatott arra is, hogy ebből adódóan a világi kiadókhöz képest „speciális” feladatai is vannak. (Például időről időre meg kell jelentetnie az énekeskönyvet vagy a hitoktatás számára szükséges tan- és segédkönyveket.) A jövőbeli tervekről szólván Kendeh K. Péter elmondta: egyebek mellett markáns magyar evangélikus teológusok munkáit szeretnék megjelentetni, valamint tervezik, hogy – a re-

formáció kezdetének közelgő ötszázadik évfordulója alkalmából – átdolgozva újra kiadják a néhai Masznyik Endre teológiai tanár 1904 és 1914 között napvilágot látott hatkötetes nagy munkáját, amely Luther műveit közli magyar fordításban.

Az összejövetel egyik résztvevője, Laborci Zoltánné kérdést szegez lapunk főszerkesztőjének. T. Pintér Károly mellett Kendeh K. Péter kiadóigazgató, a kérdező balján Fabiny Tibor, az est moderátora.

– Ahogyan a szerkesztőség falán elhelyezett tablón is olvasható: „...nem magunkat prédikáljuk, hanem az Úr Jézus Krisztust...” – utalt a lap munkatársai által is vallott igei ars poetica változatlanására hetilapunk főszerkesztője, aki mindezekelőtt megköszönte azokat a kritikai észrevételeket, tanácsokat, amelyekkel – munkája kezdetén – bőven elhalmozták az egyesület tagjai. T. Pintér Károly kifejezte abbéli reményét, hogy a tartalmában és küllemében egyaránt alaposan megváltozott Evangélikus Élet lapszámai időközben sokak korábbi kérdéseire adtak megnyugtató választ. Főszerkesztőnk ugyanakkor szükségesnek vélte, hogy az újság szolgálatát szívükön viselők bepillantást nyerjenek a lapkészítés folyamatába. Ezért tekinthették meg az est résztvevői a Zákeus Média centrum

sege mellett „mindenhetes” nehézségei is vannak a hetilapkészítésnek, az a médiában dolgozók számára nem újság. Az EBBE-esten jelen levők számára vélhetően Boda Zsuzsa szerkesztőségvezető sem okozott meglepetést, amikor „elárulta”, hogy az EvÉlet szerkesztőségében minden lapszámhoz Isten segítségét és áldását kéri a munkatársak.

A sorozat legközelebbi összejövetelén, március 13-án a Híd evangélikus magazin, illetve az Evangélikus Rádió-misszió munkája kerül a fókuszba. A lapot Szeverényi János lelkész, felelős szerkesztő és kiadó, valamint Hulej Enikő lelkész, a rádiómisszió rovatvezetője mutatja be; külsőként dr. Böröcz Enikő értékkel, a nyitóáthitot pedig Szakács Tamás felsőpéteryi lelképásztor tartja majd.

■ G. Zs.

Mikszáth-művekkel versengtek

Mikszáth-versenyt tartottak az evangélikus középiskolák tanulói számára február 15-én, pénteken a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban. A rendezvényt azzal a szándékkal hívták életre, hogy egyházunk középiskolái között legyen

egy olyan szaktárgyi vetélkedő is, amelyen evangélikus szerzők szerepelnek „feladványként”.

Tíz középiskolából tizenegy csapat vett részt a versengésben, amelynek keretében több Mikszáth-mű – Beszterce

ostroma, Tót atyafiak, A jó palócok, A fekete város, Szent Péter esernyője – ismeretéről kellett számot adniuk a diákoknak. A drámajáték, szövegfelismerés, a történetekre és a szereplőkre vonatkozó feladatok mellett a versenyzők olyan kérdéseket is meg tudtak válaszolni, mint például hogy mi a krampampuli, miért fontos a mályvárózsa, illetve hogy „minek akar a bolha köhögni, mikor tüdeje nincsen”.

A vetélkedő első helyezetteje a miskolci, a második a fásori, a harmadik pedig a győri evangélikus középiskola csapata lett. A zsűri elnöke, Bába Iván irodalomtörténész a fiataloknak élőben bemutatta a palóc nyelvjárást. A stílusos versenyszervezéshez az ételválaszték is hozzá-tartozott: a résztvevők lipcai túrot és palócleveset fogyaszthattak.

■ FRENÝÓ ANNA

Búcsúozunk dr. André Appeltől

A Lutheránus Világszövetség egykori, kiváló vezetőjének halálára

A tavalyi esztendő novemberének első napján, nyolcvanöt éves korában hazatért égi Urához dr. André Appel. Neve és szolgálata felejthetetlen marad mind a Lutheránus Világszövetségben (LVSZ), mind hazai evangélikus egyházunk történetében.

Ő volt a genfi egyházi világszervezetek egyik legismertebb vezetője, az LVSZ főtájkára 1965 és 1974 között. De főtájkári szolgálata után is aktív tagja maradt a genfi nemzetközi ökumenikus szervezeteknek (így az Egyházak Világtanácsában és az Európai Egyházak Konferenciájában az elnökségében is). Sőt az LVSZ legutóbbi, a kanadai Winnipegeben 2003-ban tartott világyűléséről is érkezett hozzám személyes üdvözlése az akkori magyar evangélikus delegáció egyik tagján keresztül. Végső földi búcsút 2007. november 9-én vettek tőle Strasbourgban, a Szent Mátéről elnevezett evangélikus székesegyházban.

Ki volt közelebből André Appel? Dr. Ishmael Noko, az LVSZ jelenlegi, afrikai származású főtájkára búcsúzó írásában így jellemezte neves elődje világméretű ökumenikus szolgálatát: „Appel a konkrét bizonyítéka és a megtestesülése volt annak, hogy kis egyházak is mit tudnak

véghezvinni a kis és nagy egyházak közötti együttélés javára.” Ennek kezdete volt, amikor az 1970 nyarára Brazíliába összehívott evangélikus világyűlést Európába kellett áthelyeznie. A világtalálkozó színhelyéül a Franciaországban, a Genfi-tó partján fekvő Eviant választotta.

Ezen a világyűlésünkön történt meg a Nyugat- és Kelet-Európát elválasztó „vasfüggöny” első áttörése, amikor az ösztöndíjas tanulmányai végeztével Svédországban maradt Vajta Vilmos – akkor már az LVSZ volt teológiai igazgatója – és e sorok írója, egykori padszomszédja a soproni hittudományi karon, legközelebbi barátja, újra összetalálkoztak egymással. Jómagam „keletiként”, a vasfüggöny pályázó közül meghívott kezdtem az LVSZ-nél dolgozni. Ez volt kilencévi genfi nemzetközi egyházi szolgálatom kezdete. Ez idő alatt André Appel és Vajta Vilmos – aki később az LVSZ strasbourgi Ökumenikus Kutatóintézetének igazgatója lett – felsorolhatatlanul sokat segített hazai egyházunknak templomaink renoválásában, új templomok építésében, külföldi ösztöndíjak megszerzésében legjobb teológusaink számára, de

főleg a fásori evangélikus gimnázium visszaszerzésében és elhelyezésében, valamint az új teológiai akadémia fölépítésében, elsősorban a nyugatnémet evangélikus egyházakon keresztül.

Egyik legutolsó írásában 2007-ben Appel így foglalta össze életének, egész genfi és strasbourgi egyházi szolgálatának legfontosabb mai üzenetét: „Vissza tekintve csak az maradt még hátra számomra, hogy megköszönjem Istennek, hogy engem egyik eszközeként használt az elmúlt hatvan évben az LVSZ-ben annak formálására és benne a kisebbségek meghallgatására. A világekumené kihívása végeredményben ugyanez marad, és mindenkitől, aki ma felelőséget visel érte, a becsület és alázatosság magas szintjét követeli meg. Több bátorság és több hit szükséges ahhoz, hogy legyőzhessük a nagyszámú akadályt az egység felé vezető úton” – hangzik Appel végső következtetése.

Bátorság és hit a keresztény-keresztény egység felé vezető, küzdelmesen nehéz úton: vajon meghalljuk-e világszerte és itthon is evangélikus világszövetségünk néhai, felejthetetlen, nagy vezetőjének ezt a végső üzenetét?

■ DR. NAGY GYULA

A teljesség felé – az egyházi építészetben

Most minden egy. Együtt van. Egybeolvadt. A mindenség modellje, áll a templom. (Piliszy János)

Teljes joggal számítják az emberi tehetőség legnagyobb remeklései közé a képzőművészetet, különösen pedig a vallásos művészetet s azon belül is mint legkiválóbbat a szakrális művészetet, a templomépítészetet.

A vallásos és szakrális művészet Isten végtelen szépségére figyel, azt akarja lehetőségei szerint emberi alkotásokban kifejezni. Az építés, festőművészet, kőműves, oltárdíszítő gondnok, egyházi vagy éppen lelkész, felügyelő, gyülekezeti tag, presbíter teljességre való törekvése az alapja az igényes művészi alkotásnak, a jól megépített hasznos épületnek, igaz és egyetemes művészetnek. Ahogy Weöres Sándor írja: „Ha létezésed fényforrását egyéniségedből kiemelted és örök lényedbe helyezted: sérthetetlen lettél, kezdedbe vetted sorsodat. Többé nem érhet kár, se haszon, jutalom igénye nélkül működés, ahogy a folyam homokot görgöt, halat éltet, hajót cipel.”

Minden igyekezet és felkészültség mellett a legfontosabb, hogy a megépült templom és más egyházi épület elsősorban funkcionálisan és liturgiai szempontok szerint helyes legyen. Az evangélikus templom, mint ahogy a többi gyülekezeti épületünk is, elsősorban a találkozások helyszíne. Találkozás Istennel és találkozás egymással a gyülekezet közösségében. Ezt a teret kell építészetileg oly módon megfogalmazni, amely által lutheránus hagyományaink a mai funkcionális igényekkel harmóniában vannak.

A templom a közösség transzcendens élményének a tere, ahol a liturgikus funkció építészeti téralakításban jelenik meg. Hely, ahol az ember a meditációban legmélyebb önmagát ismerheti meg, kapcsolatba léphet Istennel, és a

művészet segítségével harmóniába kerülhet a körülötte lévő teremtett világgal. A lelkész és a gyülekezet egyetlen közösséget alkot, így az istentisztelet is közösségi aktus. Ahogy Luther írja: „Azok, akik a prédikációt hallgatják, hallgatásukkal bizonyosságot tesznek az Igéről, s ezzel másokat is tanítanak. S ha gyermeket keresztelünk, nem egyedül a lelkész cselekszi azt, hanem a kereszt szülők is és az egész gyülekezet.”

FOTO: LUKÁCS GÁBOR

A templomhajó tehát liturgiai szempontból egységes tér. Ennek megfelelően általában nem is építünk külön apszist (szentélyt), hanem a templomteret leggyakrabban téglalap vagy négyzet alakúra képezzük ki. Kialakult egységes elvről nem beszélhetünk. Megtalálhatjuk a téglalap, négyzet, a görög kereszt, a kör, az ellipszis és háromszög, sőt az egyenlő szárú „L” alaprajzi formákat is. A típusok gyakorisága különböző, de egyes kutatások szerint megállapítható, hogy Poroszországban, Németország délnyugati vidékein, valamint Hollandiában több a téglalap alaprajzú templom,

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
E-mail: ararat@lutheran.hu

Sziléziában, Skandináviában gyakoribb a görög kereszt alaprajzú, Szászországban és Nyugat-Németországban pedig a centrális, tehát a kör és az ellipszis alaprajzú templomtér.

Luther szerint az evangélikus istentisztelet legfontosabb része a prédikáció. Ezért a belső teret és benne a padokat úgy kell elhelyezni, hogy azokból a lehető legjobban lehessen látni és hallani az igehirdetőt. A másik kultikus központ az oltár. Az oltárnál kiosztott úrvacsora jelentős eleme istentiszteleteinknek, ezért már a 16. századtól kezdve gyakori megoldás templomainkban, hogy az oltár fölé építették a szószéket. A szószék-oltár elterjedését segítette az a gyakorlati szempont is, hogy az emeleti karzatokról szintén jobban hallhatták a prédikáló lelkészt. Napjaink evangélikus teológusai azt hangsúlyozzák, hogy a gyülekezet közösségét az ókeresztény hagyományoknak megfelelő, szabadon álló, úgynevezett menzaoltár fejezi ki leginkább. A lelkész a liturgikus cselekmények során is szembe tud fordulni a hívekkel, és azok látják őt.

Sohasem felejtethetjük azonban, hogy az ember és minden emberi alkotás pusztán eszköze csupán Isten dicsőségének. Ezért hát egyházi művészetünknek épp e dicsőséget, az isteni föndséget kell magasztalnia. A művészet magasztalás. Nem a részlegesnek, amelyben az anyag által benne vagyunk, a magasztalása, hanem a teljesnek, az „ismeretlen” Istennek, aki eljött közénk, mikor az Ige testté lett.

■ KRIZSÁN ANDRÁS

HIRDETÉS

Pályázat iskolaigazgatói állásra Albertiben

Az Alberti Evangélikus Egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet az Alberti Evangélikus Általános Iskola (Albertirsa, Pesti u. 110.) igazgatói állására.

A pályázat feltételei: szakirányú végzettséget igazoló felsőfokú oklevél, legalább ötéves szakmai gyakorlat. Elvárás a szakirányú vezetői szakvizsga vagy a megszerzésének a vállalása.

Az igazgatói állás 2008. július 1-jétől tölthető be. A megbízás hat évre szól.

A munkakörhöz kapcsolódó juttatások: bérezés, vezetői pótlék a Kjt.-ben meghatározottak alapján. Lakást nem tudunk biztosítani a pályázó részére.

A pályázat benyújtásának határideje az Oktatási Közlönyben való megjelenéstől számított 30. nap.

A pályázat elbírálásának határideje: 2008. június 20.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását, önéletrajzát, részletes szakmai önéletrajzát, az iskola vezetésére vonatkozó szakmai programját, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzeléseit. A pályázathoz mellékelni kell a legmagasabb iskolai végzettséget igazoló okmányok hiteles másolatát, érvényes erkölcsi bizonyítványt, keresztlevelet és lelkészi ajánlást.

A pályázat kiírója biztosítja a pályázó részére a szükséges mértékű tájékoztatást, és lehetővé teszi az iskola megtekintését.

A pályázatot zárt borítékban, „Intézményvezetői pályázat” megjelöléssel kell benyújtani. Postacím: Lelkesi hivatal, 2730 Albertirsa, Pesti út 106. Telefon: 53/370-179.

A közoktatási intézmények vezetőinek megbízására és ennek feltételeire vonatkozó hatályos előírásokat a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. tv. (Kt.) és az 1/1994. (VI. 8.) MKM-rendelet, valamint az MEE 2005. évi VIII. tv. 6o. § (1-4) tartalmazza.

HIRDETÉS

Hirdetmény

A Csomádi Evangélikus Egyházközség mint tulajdonos értesíti az érintett hozzátartozókat, hogy a csomádi Ótemető a temetőkről és a temetkezésekről szóló 1999. évi XLIII. törvény 10. §-ában foglaltak alapján megszüntetésre, kiürítésre kerül más célú felhasználás érdekében, melynek időpontja: 2008. június 30.

Tájékoztatjuk az érintetteket, hogy a fenti időpontig a temető tulajdonosának tett előzetes bejelentés után gondoskodhatnak a holttestmaradványok más holttérre eltemetetéséről és a sírjel, síremlék áthelyezéséről saját költségén.

A fenti időpont elmulasztása esetén az azt követő hat hónap elteltével, 2008. december 31-e után a temető tulajdonosa jogosult a temető kiürítéséről, a sírjelek eltávolításáról szóló 145/1999. (X. 1.) kormányrendeletben meghatározott intézkedéseket megtenni.

Elérhetőség: Eszlényi László, 2161 Csomád, Kossuth út 88. Telefon: 28/366-553.

HIRDETÉS

ZMC-premierek a Pax Televízióban

A Pax Televízióban február 26-án, kedden 19.30-tól tűzik műsorra a Zákus Médiacentrum (ZMC) Rozetta című sorozatának 10. részét. A keresztény egyház évszázadokig vezető szerepet töltött be a művészetek művelésében, gondoljunk csak az egyházzene alkotásaira vagy a középkori misztériumjátékokra. A legősibb dramatizált bibliai jelenetek, a passiójátékok mellett fontos szerep jutott a Biblia Pauperumnak, a szegények Bibliájának is, amely az írástudatlan tömegek tanítását célozta, festett templomfalakon hirdette az evangéliumot. A reformáció idejében is folytatódott ez a fajta szolgálat, az oltárképeken egy-egy bibliai, teológiai témát ábrázoltak profán módon. Magyarország legnagyobb evangélikus templomában, Békéscsabán az oltárépítményt Dunajszky Lőrinc faragta. Az oltárképet 2000-ben ellopták. Az új képet Szeverényi Mihály készítette.

Február 27-én, szerdán 19.30-tól a Rozetta című sorozat 11. részében egyebek mellett szó lesz az egyházzene és a népdal kapcsolatáról, valamint szerepel benne a közelmúltban elhunyt Nagyváti Pál festő, kántor is.

A február 28-án, csütörtökön 19.30-tól vetítendő 12. részben Pannonhalmi Szusza keramikus életét és alkotásait ismerhetjük meg.

Február 29-én, pénteken 19.30-tól vetítik a sorozat 13. részét. A világ nemcsak a kozmosz, hanem a mikrovilág felé is végtelen. A teleszkópba tekintve csodálatos világ tárul a szemünk elé, de nem kisebb az élmény a mikrovilág nézegetése közben sem. A teremtett valóságot a művészet – a mikro- és makrovilág különböző méretei ellenére – emberi léptékekkel tárja elénk.

Pontosítás. Szerkesztőségünk téves információt kapott a lap múlt heti számának negyedik oldalán megjelent, *Vastag falak* című írást illusztráló fotó készítőjéről, ezért a kép mellett nem a megfelelő név szerepelt. A fotót *Menczer Péter* készítette.

HIRDETÉS

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangelikus Életet

- egy hónapra: 865 forintért fél évre: 5170 forintért
 három hónapra: 2585 forintért egy évre: 10340 forintért

Név: .....

Cím: .....

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:
Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.
(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)
A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HIRDETÉS

BÉRES Az egészséges emberért

Téli betegségek

Ősztől tavaszig mindig aktuális téma a kisebb-nagyobb járványok formájában jelentkező két megbetegedés, a nátha és az influenza. December vége óta folyamatosan tudósítanak a tévék és a rádiók az „influenzahelyzetről”. Idén is több ezer beteget regisztráltak az országon végigsőprő influenzajárványban.

De vajon mikor beszélünk nátháról, és mikor influenzáról?

Mivel nagyon hasonlóak a tünetei, sokan hajlamosak a két betegséget egynek tekinteni. Annyi hasonlóság van, hogy a nátha és az influenza is vírusbetegség, tünetei azonban különböznek. A nátha tünetei a pár napig tartó bő orrfolyás, orrdugulás, hőemelkedés, fejfájás, köhögés, tüsző-

gés, torokfájás. Általában néhány nap alatt kezelés nélkül elmúlik a betegség. Az influenza tünetei azonban sokkal komolyabbak. Jellemző rá egyrészt az egyik pillanatról a másikra kialakuló magas láz, izomfájdalom, végtaggyengeség, levertség, másrészt szélsőséges esetekben olyan súlyos szövődménye is kialakulhat, mint a tüdőgyulladás.

A legtöbb, amit a két betegség ellen tehetünk, a megelőzés. Egyrészt fontos, hogy járványos időszakban lehetőleg kerüljük a zárt, zsúfolt helyeket, ha pedig ezt nem tehetjük meg – például azért, mert rendszeresen kell használnunk a tömegközlekedési eszközöket –, akkor segíthet a gyakori kézmosás. Másrészt az ősztől tavaszig terjedő időszakban kiemelkedő szerepe van immunrendsze-

rünk megerősítésének. Ezért fontos többek között a vitaminpótlás. Lehetőség szerint fogyasszunk minél több zöldséget, gyümölcsöt, valamint tartózkodjunk minél többet a szabad levegőn, mozogjunk!

Mindezek mellett immunrendszerünk megerősítésében segítségünkre lehet a **Béres Csepp** is, amely már több évtizede bevált magyar készítmény. A **Béres Csepp** olyan arányban tartalmaz ásványi anyagokat és nyomelemeket, ahogy azt a szervezet igényli, így hozzájárul szervezetünk ideális működéséhez, immunrendszerünk megerősítéséhez. Napi 2x20 **Béres Csepp** és a felszívódásához nélkülözhetetlen C-vitamin szedésével lehetőségünk van arra, hogy megerősítsük immunrendszerünket.

A Béres Csepp® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Az öt esztendeje elhunyt id. Magassy Sándor lelkész testvérünkre emlékezzük a család, az ismerősök és a budafoki gyülekezet február 24-én a 10 órakor kezdődő istentisztelet alkalmával. Mindenkit szeretettel várunk, aki ismerte, szerette őt.

Február 24-én, vasárnap 18 órakor „Új találkozás” istentisztelet lesz Rákospalotán (Juhos u. 28.). Téma: keresztút. Mindenkit várunk!

A Magyarországi Luther Szövetség budapesti tagozata tavaszi előadásainak keretében a Deák Téri Evangélikus Gimnázium könyvtárában (Budapest V., Sütő u. 1.) február 25-én, hétfőn 18 órától 19.30-ig A péteri szolgálat a harmadik évezredben – Evangélikus-lutheránus megfontolások címen dr. Reuss András teológiai tanár tart előadást. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

FIGYELJ! FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

HIRDETÉS

Pályázat lelkesi állásra

Megüresedett a Vecsési Evangélikus Egyházközség lelkesi állása. A lelkészválasztást előkészítő folyamat a meghirdetés szakaszába lépett. Az egyházközség várja azoknak a lelkészeknek a jelentkezését, akik szolgálatukat szívesen folytatnák Vecsésen, illetve a Gyálon és Úllón levő szórványokban.

Az elvégzendő szolgálatról, a körülményekről és a díjlevélről részletes információ kérhető a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmege esperesi hivatalában (2721 Pilis, Kossuth Lajos u. 34.). E-mailt a gyorgy.kramer@lutheran.hu címre kérünk; személyes kapcsolatfelvétel a 20/824-2966-os egyházi mobilszámon vagy a 30/626-8309-es telefonszámon lehetséges. A pályázatokat – önéletrajz pályaképpel, a motiváció ismertetésével, a gyülekezeti szolgálatra vonatkozó tervekkel, elképzelésekkel – postai úton 2008. március 31-ig (postabélyeg kelte) a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmege esperesi hivatalába kell megküldeni.

A gyülekezet presbitériuma fenntartja magának a jogot arra, hogy a pályázatokat előzetesen értékelje. Az új lelkész megválasztásáról a törvényben meghatározott eljárás szerint a gyülekezet közgyűlése dönt.

APRÓHIRDETÉS

SZÜLETÉS

Szeretettel tudatjuk mindenkivel, hogy február 17-én megszületett nyegedik fiúgyermekünk, Hegedűs Levente Lukács. Örüljetelek velünk!
Hegedűs Attila és Hegedűsné Kende-Kirchknopf Tünde

Harangtoronyok belső szervizelése. Gombos Ferenc – tel.: 30/505-0546 (az esti órákban), e-mail: gombosmi@invitel.hu.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszje a toronyóra. Önél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Szoba hölgy részére kiadó. 70/616-5684.

Építőiparban jártas, nagy gyakorlattal rendelkező, agilis villamosmérnököt keresünk budapesti munkavégzésre. T.: 30/928-1733.

Építőipari villanszerelésben jártas, nagy gyakorlattal rendelkező villanszerelőket, villanszerelő brigádöt áprilistól folyamatosan budapesti munkára felvesszünk. T.: 30/928-1733.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Örüljetelek az Úrban mindenkori! A ti szelídségetek legyen ismert minden ember előtt. Az Úr közel! Fil 4,4a.5 (Jóel 2,23; Lk 9,57–62; Ef 5,1–8a; Zsolt 129) „Akkor faggasd a másikat, ha úgy látod, hogy valami kis árnyék van a szeme mélyén, valami ború van a homlokán. Akkor ülj mellé, de csendben, és nagyon gyengéden szeretettel.” (Balikó Zoltán) Örvendező emberré áldotta meg Isten az embert. „Nem ritka virág, és nem futó vendég, hanem örömmel és öröme teremtett élet, az élet.”

Hétfő

Imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és a földet, a tengert és a vizek forrásait! Jel 14,7 (Neh 9,6; Lk 14,25–26/27–33/34–35; Mk 14,1–11) Kemény leckét tanulunk „Isten iskolájában”. Első az Istennel való kapcsolat. Minden egyéb utána ajándékba a tiéd. Bőjtben minden harc valójában ezen a vonalon, ezen a szinten folyik. Ember, a sorrendre figyelj!

Kedd

Elvette Isten az ő népét? Szó sincs róla! Róm 11,1 (Ézs 49,3; Jób 7,11–21; Mk 14,12–16) Négy közül a legkisebb volt. Huszonöt éves. Eltemették. Elhagyta, elvette Isten a népét? Szó sincs róla! Hála Istennek, amiért a fülünkbe cseng most is az ígéretek: „Simon, Simon, íme, a Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát, de én könyörögtem érte, hogy el ne fogyatkozzék a hited...” (Lk 22,31–32a)

Szerda

Pál írja: Mivel az Isten mind e mai napig megsegített, itt állok, és bizonyítást teszek kicsinyeknek és nagyoknak. ApCsel 26,22 (Zsolt 3,3–4; Mk 9,38–41/42–47; Mk 14,1–25) „Te nem hiszel a csodában, tagadod? Nézd csak, nem győzhetlek meg, mert a csoda legfőbb ismertetőjele, hogy csodálatos – nem lehet bizonyítani, mint egy élettani tény, nem lehet fényképezni, sem előre, mennyiségtani törvények szerint megjósolni és kiszámítani. Nem jár mindig két lábán. A csoda egészen egyszerűen megnyilatkozik – s néha csak sokkal később értjük meg, mi volt a csoda, hogyan avatkozott életünkbe, s mi volt e beavatkozásban a természetfölötti és csodálatos.” (Márai Sándor)

Csütörtök

Kérlek titeket: éljetelektől ahhoz az elhivatáshoz, amellyel elhivatottok, teljes alázatossággal, szelídséggel és türelemmel. Ef 4,1–2 (Zsolt 119,2; Mk 8,10–13/14–21; Jn 14,1–14) „Ha az emberek között kell élned, egyszerre kell uralkodnod és engedelmeskedned, mindig rangtartóan és szerényen, mindig komolyan és készségesen, mindig alázatosan és méltóságosan.” (Márai Sándor)

Péntek

Krisztus bűneinket maga vitte fel testében a fára, hogy miután meghaltunk a bűnöknek, az igazságnak éljünk: az ő sebei által gyógyultatok meg. 1Pt 2,24 (Ézs 53,7; Mt 10,34–39; Jn 14,15–26) „Éjjel sugárzani kezdett a láthatár, bíborszín lángokkal, mintha elkövetkezett volna az utolsó óra, mikor a koporsók felfakadnak, a csontvázak sorbaállanak, az égen kigyulladnak a Jelek, elhangzik a kürtszó, és felelni kell az utolsó kérdésekre. Mit is felelhetek majd?” (Márai Sándor) „Krisztus bűneinket maga vitte fel testében a fára...”

Szombat

Krisztus testi élete idején könyörgésekkel és esedezésekkel, hangos kiáltással és könnyek között járult az elé, akinek hatalma van arra, hogy kiszabadítsa őt a halálból. És meghallgattatott istenfélelméért. Zsid 5,7 (Jer 31,9; Lk 17,28–33; Jn 14,27–31) Jézus minden percet, amelyet nem szolgálatban töltött, imádsággal töltött. Ezért volt legyőzhetetlen. Ez az életritmus, amelyet még nem becsültünk föl kellőképpen, az Istennel töltött percek áldása a „kárpit mögött”. És ebben a közösségben a te Atyád, aki titkon van, lát, hall téged. Micsoda csodálatos erőforrás!

■ MAKÁN HARGITA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 24-étől március 2-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>9.55 / mtv Református magazin (26')</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Metodista istentisztelet közvetítése Budapestről, a Felsőerdősori metodista gyülekezetből Ígét hirdet Hajduné Csernák Erzsébet lelkész. (56')</p> <p>11.00 / mtv Kérdések a Bibliában (30')</p> <p>11.30 / mtv Köszölké – Siketek Keresztény Gyülekezete (30')</p> <p>12.00 / Duna II. Autonómia A kereszt előtt Orosz Péter titkos püspök vértanúhalála (magyar vallási műsor, 2004) (52')</p> <p>15.05 / Bartók rádió Beszélgetések az egyházzeneiről Paul Gerhardt koráljai (55')</p>	<p>11.25 / RTL Klub Teljes a létszám (kínai film, 2000) (100')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház felőrájában többek között a Pröhlle Gergely országos felügyelővel készült interjú hallható.</p> <p>15.15 / Duna Tv A valóság által megragadott képzetet. 6/1. rész: A holland képzőművészet és a holland valóság (holland ismeretterjesztő sorozat, 1991) (25')</p> <p>16.00 / Duna II. Autonómia Megszámláltak – Énlaka (magyar dokumentumfilm, 1994) (12')</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Rádiószínház. Magyarország lovagvárai, I. rész (1997) (20')</p>	<p>5.20 / mtv és m2 Hajnali gondolatok. A mai adásban Bencéné Szabó Márta evangélikus lelkészt hallhatjuk.</p> <p>7.25 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26')</p> <p>8.40 / Duna Tv Különös házasság (magyar tévéfilmsorozat, 1984) 4/3. rész (72')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház felőrája</p> <p>19.15 / Duna Tv Bizalom (magyar játékfilm, 1979) (102')</p> <p>19.30 / PAX (premier) Rozetta, 10. rész (ZMC – 29)</p> <p>20.00 / PAX (premier) Mit ér az ember, ha meseirő? Döbrentey Ildikó (40')</p>	<p>13.00 / m2 Szép magyar tánc. Gyimesi csángó magyar táncok (10')</p> <p>13.26 / Kossuth rádió Nyugatosok. Márai Sándor beszél (2000) (4')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház felőrája</p> <p>14.35 / Kossuth rádió Tér-ido. Mozgásban – mindhalálíg, 2. rész: Mozdul a szó Mozgásterápia a részképességzavarok megelőzésében, javításában (25')</p> <p>19.30 / PAX (premier) Rozetta, II. rész (ZMC – 27')</p> <p>20.35 / Duna II. Autonómia Testvérem, József, testvérem, Klára (magyar dokumentumfilm, 2005) (65')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>6.30 / ATV „Nem csak kenyérről...” Isó Dorottya evangélikus lelkész: A legnagyobb csoda (ApCsel 3,6) (10')</p> <p>7.25 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26')</p> <p>8.20 / Duna Tv Különös házasság (magyar tévéfilmsorozat, 1984) 4/4. rész (94')</p> <p>14.00 / Bartók rádió HangjátékTér. Nyugatosok A Pendragon-legendá Szerb Antal regényének rádióváltozata (1965) (60')</p> <p>18.00 / Bartók rádió Kulturális hírtörök Csízió (30')</p> <p>19.30 / PAX (premier) Rozetta, 12. rész (ZMC – 26')</p>	<p>11.05 / tv2 Árnyékfeleség (amerikai film, 1996) (102')</p> <p>14.00 / Bartók rádió HangjátékTér. Nyugatosok Móríciz Zsigmond: Életem regénye (60')</p> <p>14.05 / Kossuth rádió Arcvonalok Dombóvári Gábor helytörténetés (30')</p> <p>14.20 / Duna II. Autonómia Mindentudás Egyeteme Berend T. Iván: A globalizáció és hatása (60')</p> <p>14.50 / m2 A titokzatos inkvizíció (német dokumentumfilm-sorozat, 2003) 3. rész (54')</p> <p>19.30 / PAX (premier) Rozetta, 13. rész (ZMC – 28')</p>	<p>7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus felőrá az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>12.10 / Duna Tv Isten kezében (26')</p> <p>13.20 / Duna Tv Alina álma (német játékfilm, 2005) (89')</p> <p>15.30 / m2 Whisky (spanyol-argentin film, 2004) (94')</p> <p>19.00 / Bartók rádió Verdi: Otello</p> <p>20.30 / PAX (premier) Örökségünk 1. rész: A Somló (ismeretterjesztő sorozat) (26')</p> <p>22.40 / m2 Hanussen (magyar-német film, 1988) (111')</p>	<p>VASÁRNAP</p> <p>8.30 / Civil rádió Evangélikus felőrá az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>9.55 / mtv Örömhír (26')</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Evangélikus istentisztelet közvetítése Bakonyzombathelyről Ígét hirdet Vancsai József lelkész. (56')</p> <p>12.00 / Duna II. Autonómia Semper reformanda 9/2. rész: Éneklő reformáció (2001) (30')</p> <p>12.15 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>20.30 / PAX Örökségünk 2. rész: Az ártér (ismeretterjesztő sorozat) (24')</p>

HIRDETÉS

A Soproni Evangélikus Egyházközség és az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány sok szeretettel hívja következő alkalmára az érdeklődőket. Február 27-én, szerdán 18 órától Szeremley Huba lesz a vendége a soproni asztali beszélgetéseknek. Beszélgetőtársa Smidéliusz Zoltán evangélikus lelkész. Téma: A bor szakralitása a kultúrákban, avagy „végül ketten maradtak...” Az eseményen borkóstolás is lesz, ahol az érdeklődők a Szeremley Pincészet borait ízelelhetik. A rendezvény ingyenes. Helyszín: a Berzesenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) díszterme, Sopron, Széchenyi tér 11.

HIRDETÉS

A Kalevala Baráti Kör megköszöni a 2007. évi 1%-os szja-felajánlásokat, amelyek összegét – 162 975 forintot – rendezvényeink helyszínének, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermének a bérleti díjára fordítjuk. Hálásan fogadjuk további támogatásukat is. Adószámunk: 19651130-2-43.

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
E-élet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő / E-élet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Hafenschner Károly (kf.) – Ige- és hirdető (karoly.hafenschner@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1288; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Egri Nyomda Kft. 3300 Eger, Vincellérskola u. 3.
Felelős vezető: Kopka Viktor vezérigazgató

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2585 Ft, fél évre 5170 Ft, egy évre 10340 Ft, szomszédos országba egy évre 35 100 Ft (137,5 euró), egyéb külföldi országba egy évre 41 000 Ft (161 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdeteseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

